

250 Ft

Hat novellát és egy nagyobb lélegzetű elbeszélést tartalmaz M. Szántó Judit új kötetre. A hét írás igencsak szűrttel az időben, hiszen van, amelyik 1941-ben jött elő, s akad, amelyik napjainkban. A téma azonban közös: kéltársaság, asszonyi élet – vagyis az a tárgy, amelyhez az író soha mégis is különös affinitással közelített, s amelyet alapos értője és érzékeny művészi ábrázolója.

Sorozatunkban, a Z-füzetekben ez M. Szántó Judit hetedik kötet.

M. SZÁNTÓ JUDIT

Mayer Marcsa boldogsága

ELBESZÉLÉSEK

Z-füzetek/128

M. SZÁNTÓ JUDIT

Mayer Marcsa boldogsága

ELBESZÉLÉSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/128

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

**Tipográfia:
DOMJÁN ISTVÁN**

© M. Szántó Judit

Hat novellát és egy nagyobb lélegzetű elbeszélést tartalmaz M. Szántó Judit új Mayer Marcsa boldogságai. A hét írás igencsak szétterül az időben, hiszen van, amelyik 1941-ben játszódik, s akad, amelyik napjainkban. A téma azonban közös: leánysorsok, asszonyi életek – vagyis az a tárgy, amelyhez az író mindig is különös affinitással közeledett, s amelynek alapos értője és érzékeny művészi ábrázolója.

Sorozatunkban, a Z-füzetekben ez M. Szántó Judit hetedik Mayer Marcsa boldogságai.

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

Az obeliszk

A temető bejáratától nem messze áll egy obeliszk. Grafitszürke márványból készült, négy oldalán sűrűn sorakoznak a nevek. Azok emlékére emelték, akik a tanácsköztársaság védelmében estek el.

Ahányszor csak a temetőben jártunk, a mieink sírjától való távozás után Jánossal minden alkalommal felkerestük ezt az emlékművet. Hallgatagon álltunk ott néhány percig és egy-egy szál vörös szegfűt tettünk a talapzatra, amelyet mindig elborított a sok friss virág.

Ahogy múltak az évek, egyre sűrűbben kerestük fel a temetőkeretet, egyre több hozzátartozónk költözött oda. És egyre sűrűbben raktuk le szegfűinket a többi virág, koszorú közé.

Közben pedig nagyot fordult a világ, az obeliszk mellett új, hatalmas emlékmű épült. Most már nem magasodott ki az a régi szürke márványtömb ama másik mellett, hanem megbújt annak árnyékában. A talapzatra helyezett virágok mennyisége is csökkent, koszorú csalt elvéve akadt, az is jóval kisebb méretben. De soha nem fogyott ki onnan a megemlékezés virága. Mi is tovább hordtuk oda szegfűinket.

Azután egyedül maradtam, eggyel több sírt látogattam. Visszafelé meg-megálltam az obeliszknél. Fáradtan értem oda, le is ültem előtte a padra. Csak néztem csendben az emlékművet a sok-sok névvel. Aztán felálltam, leraktam a szegfűt a szokott helyre, most már két szálal.

A nevekre nem nagyon figyeltem. Egyszer azonban megakadt a szemem az egyikén: Ember József. És ezentúl minden alkalommal az ő nevére esett a pillantásom, amikor leültem az obeliszk elé. Gondolatban neki szántam a virágaimat is.

Pedig nem tudok róla semmit. Fiatalon halt meg vagy idősebb kort ért meg? Nagy, megtermett valaki volt vagy vékony, cingár emberke? Bajuszt, szakállt viselt vág) simára borotválta az arcát? Házat épített vagy könyvelt? Netán tudós volt avagy suszter? Hogyan és hol esett el? Várta valaki haza? Ha igen ki volt az? Anya, feleség, gyerek, testvér vagy tán menyasszony siratta? Hol esett el, hol nyugszik?

Csupa, csupa kérdés, amire nincs válasz. Nem tudok róla semmit, az égvilágon semmit.

Mindössze annyi bizonyos, hogy EMBER volt.

Teri baba

1941-et frank, amikor az főváros egyik polgári leányiskolája IV. B. osztályában a baloldali padsor első padjának egyik ülésén Teri baba foglal helyet.

Érdekes módon senki nem csodálkozik ezen az osztályban, pedig a 14 éves lányok már nem babáznak. És ami ennél is érdekesebb, egyik tanár sem szól egy szót sem ellene. Teri babának ugyanis létjogosultsága van ott ülni minden nap. Soha nem hiányzik, soha nem rendetlenkedik. Az iskolában előírt fekete klottköpenyt viseli telente, nyáron pedig a kék, fehérpettyes kartonruhát. És természetesen a hozzá való hímzett gallért. Minden tanár elismeri a jelenlétét, bár sohasem szólította fel egyik sem felelni.

Teri babát a padszomszédja, Varró Ági hozta be és ültette le a megüresedett helyre. Oda, ahol Klemper Teréz ült.

Amikor Terike az egyik tanítási napon nem jött iskolába, még senki nem gondolt semmi különösre. Rajta kívül minden tanuló jelen volt. Reggel nyolc órakor belépett a kézimunka tanárnő, Gizi néni. A padokra már ki volt készítve a kötés. A tananyag szerint most azsúrral, elől toledói hímzéssel díszített hálóinget kellene a lányoknak készíteniük, de a háború azt kívánta, hogy az iskola összes tanulója érmelegítőt kössön a fronton levő katonáknak.

A hetes felállt és jelentett:

– Az osztály létszáma 32, hiányzik egy fő, Klemper Teréz.

Gizi néni bólintott. És miközben beírta az óra megkezdését az osztálykönyvbe, megjegyezte:

– Klemper Teréz már nem jár az osztályba, így jelenteni sem kell a távollétét.

A bejelentés csak kevesebből váltott ki különösebb sajnálatot. Terike ugyanis nagyon csendes, szótlán kislány volt. Nem vett részt a nagy szünidei paláverekben, nem mesélt az otthoni dolgairól. Magába húzódott, ritkán mosolygott. Mindig ragyogott a tisztaságtól. Haját befonva hordta. Vastag hajfonatai sötétbarnán keretezték vékony arcát. Jól tanult, és soha nem volt vele semmi baj. Annyira csendes volt, hogy szinte észre se lehetett venni. Varró Ágival azonban nagyon jó barátságba keveredett. Ági pontosan az ellentéte volt Terinek: mindig vidám volt, mindig mosolygós. Míg Ági mindenkivel nagyon jóban volt, minden csínyben részt vett, Teri egyedül neki nyílt meg.

Az, hogy ilyen hirtelen, ilyen váratlanul kilépett az iskola életéből, keveseket rázott meg. Ágit azonban nagyon megviselte. Mindig nevető szeme elkomolyodott, látszott rajta, hogy a könnyeivel küszködik.

A bejelentés után az óra a szokásos módon zajlott le. A szünetben nagy volt a zsidobongás az osztályban, mindenki Klemper Teréről beszélt. Az egyiknek az volt a véleménye, hogy igazán elbúcsúzhatott volna az osztálytól, a másik vitatta ezt, és úgy vélte, hogy erre semmi szükség nem volt. Soha nem tudtak róla sokat. Lehet, hogy vidékre költöznek, lehet hogy Pesten maradtak, de másik kerületbe mentek, oda írták

be, valahová az új lakásukhoz közelebb. Egyikük tudni vélte, hogy az apja munkaszolgálatos, nincs kereső a családban, Terinek dolgoznia kell, hogy megéljenek.

Ági nem szólt hozzá a vitához. Csak bánatos arccal üldögélt a helyén, a zsebkendőjét gyűrögetve.

Csengettek, és még el se halt a csengőszó, az osztályfőnök, Elvira néni lépett be. Megállt a katedrán. Az osztály is felállt a bejövetelére. Most azonban – az eddigiektől eltérően – Elvira néni nem mondta, hogy üljetek le. Egészen mást mondott:

– Lemegyünk a tornaterembe. Az igazgatónő odarendelte az egész iskolát. Álljatok szépen sorba, aztán indulunk – állt be az ajtó nyílásába.

A lányok jókedvűen sorakoztak. Mindig öröm, ha valamelyik óra elmarad. De ha csak később kezdődik, az is haszon.

A lépcsőn már más osztályok is mennek rendben, ám folyton csivitelve lefelé. A tornateremben érkezési sorrendben foglalnak helyet. Most a túlsó falnál középen pódium áll. Az igazgatónő, Mezőfalvi Takáts Andorné már az emelvényen van néhány tanárnóval.

Amikor a lányok elhelyezkedtek, az igazgatónő a lányok felé fordul. Hirtelen csend lesz, egy pissenés se hallatszik.

Szokatlanul halk hangon kezd az igazgatónő a beszédébe. Elmondja, hogy a IV. osztályba járó Klemper Teréz lengyel származású. Az új rendelet értelmében a lengyel zsidókat hazatoloncolják. Vagyis Klemper Terézt elvitték Lengyelországba. Őt nem látjuk többé.

Mezőfalvi Takáts Andorné eddig a földre szegezte tekintetét. Most felemeli, a lányokra tekint. A szeme furcsán csillog. A hangja most is halk, de minden szavát érteni:

– Most pedig álljatok fel, és mondjunk egy imát Klemper Teréz és sorstársai lelki üdvéért.

Lehajtott fejek, imára kulcsolt kezek ismétlik az igazgatónő által mondott ima szövegét.

A lányok nem értik az összefüggéseket, de megérik, hogy valami szörnyű tragédiáról van szó. Az ima után is csendben, állva maradnak. Egészen addig, amíg a tanárok nem állnak egy-egy osztály élére, hogy visszavezessék a tanulókat a helyükre. Most nem nevetgélnek, nem is beszélgetnek. Némán mennek, egy pissenés sem hallatszik. Mintha templomban... vagy... mintha temetőben lennének.

A IV. B-ben nincs aznap felelés. A magyaróra helyett osztályfőnököt tart Elvira néni. A háborúról és annak borzalmairól beszél.

Mindenki halkán, majdnem hogy suttogva beszél, mintha nagy beteg lenne jelen a teremben.

Másnap pedig Varró Ági egy babával jelenik meg. Szép, porcelánfejű alvóbabával. Amelyiknek haja színe pedig megegyezik Terikéével. Most be van fonva, befőttes gumi rögzíti a két copfot. Rajta fekete klottköpeny, az osztály gallérjával. Ági leülteti maga mellé a padra.

Az első óra matematika. Guszti néni jön be, a számok tanára. Azonnal észreveszi a babát. Csodálkozó tekintetére Ági felugrik a pádból és jelenti:

– Ő Teri baba – mutat „padtársára”.

Guszti néni alig észrevehető fejbőlintással jelzi Teri baba jogos, természetes jelenlétének az elismerését.

Teri baba pedig végigjárja az osztállyal az évet, részt vesz a ballagáson. Porcelán

arcocskája mindig vidám. Ugyanúgy, mint azé, akinek a hiányát hivatott pótolni. Hogy azután – Klemper Terikéhez hasonlóan – végleg eltűnjön az iskolából.

Egy pár kesztyű

A szünetben nagy zsvaj tört ki az osztályban. Minden lány Sédért' körül tolongott. Panni ugyanis fényképeket hozott, azokat mutogatta. A többiek áhítattal nézték a családi estélyről készült fotókat. A polgári iskola növendékei mindeddig azt hitték, hogy ilyen pompa, amilyen a képekről sugárzott, csak a legmagasabb körökben, de leginkább csak filmekben létezik.

Már maga a szoba – nem is szoba, inkább terem – előkelőséget ontott magából pazar csillárjával, amelyet a lányok eddig csak színházban láttak a valóságban. A kecses bútorok, a szőnyegek... Na, és a vendégek... Azok az estélyi ruhák... Az ékszerek... A kecses mozdulatok... És nem utolsó sorban Panni a húgával, Elízzel együtt, mindketten olyan habos, csipkés ruhában, hogy az ember attól fél, rögtön elrepülnek.

Mézszőke hajuk, amelyet az iskolában mindketten vastag hajfonatban viseltek, a képen bájosan bodorítva keretezte arcukat. Ok maguk kecsesen pukedliztek az egyik fotón egy ismert nagyság és neje előtt.

Egy másik kép a terem sarkában dúsan terített asztalt mutatott. Egy harmadikon inasok kínálták tálcájukon megrakott italokkal a vendégeket. Egy negyediken anyja gyönyörű estélyiben, fején diadémmal, felékszerelve, őrnagyi rangot viselő egyenruhában feszítő apjával mosolyogva fogadnak közismert hatalmasságokat.

Panni pedig csacsogott. Elmesélte, hogy ilyen alkalmakra egybenytják lakásuk három szobáját, hogy honnan kölcsönzik az edényeket, hol lehet bérelni ilyen alkalmakra inasokat, hol lehet készíttetni remek ékszerutánzatokat.

Panni láthatóan igen jól érezte magát, hogy a képeken túl eldicsekedhet szülei leleményességével is.

A lányokat egy csöppet sem zavarta, hogy beleláthattak ezekbe az apró csalásokba. Áhítattal nézték a képeket és elképzelték, milyen csodás lehet így élni.

– Ó, bárcsak nekem is lehetne hasonló élményekben részem – vetődött fel többségükben, végiggondolva: a konyhában, hokedlin ülve eszik a paprikás krumplit, amiben jó, ha van kolbász. Közben apa és anya arról tárgyalnak, hogy ideje lenne kifestetni. És számolnak, hogy mennyi ideig tart összespórolni a rávalót. És akkor anya tekintete ráesik az egyik gyerek kinőtt pulóverére. Amiből kiderül, hogy vannak a festést megelőző fontosságú kiadások is. Bizony, bizony, náluk még álomban sem merülhet fel ilyen pompás estély. Micsoda boldogság lehet olyan finom, csipkés, habkönnyű ruhában forogni az emberek között... És a nyalánkságok között válogatni, nem pedig az üres főzeléket piszkálni...

A csengő hangjára tér vissza az álomból a valóságba a társaság. A hetes feláll a dobogóra.

– Sorakozó – vezényli.

Persze, elseje van. Ilyenkor az utolsó óra helyett az igazgatói irodába kell menni, tandíjat fizetni.

A lányok sorba állnak, a tanári előtt a folyosón várakoznak a sorukra, amíg

bejuthatnak az igazgatónő elé. Ott egy sarokasztal előtt két tanárnő ül. Eléjük kell menni mustrára, mielőtt befizetnék a tandíjat.

A két tanárnő vizsla szemekkel nézi meg, takarja-e a tanuló térdét az iskolaköpeny; a körme rendesen meg van-e nyírva, és elég tiszta-e; nincs-e a haja bodorítva, ha hosszú, be van-e rendesen fonva; előírászerűen patentharisnyát hord-e flór-, vagy – ne adj' isten – selyemharisnya helyett.

Amennyiben minden feltételnek megfelel az iskolás, az igazgatónő elé járulhat, hogy ott befizesse a tandíját.

A szóban forgó osztály is rendben befejezi az előírt rítust és készül vissza az osztályába, amikor Ilonka néni, az egyik a sarokban ülő két tanárnő közül, egyben pedig az osztályfőnök a lányokhoz fordul:

– És Sedéry? Hol van Sedéry?

Valóban: hová lett?

– Farkas Kati – intézkedik Ilonka néni – menj vissza az osztályba, és ha ott van, hozd le.

Kati ugrik. Kisvártatva Sedéryvel jön vissza. Panni lehajtott fejjel áll meg az igazgatónő előtt, aki figyelmezteti:

– Elseje van. És te nem jöttél le tandíjat fizetni. Nálad van a pénz?

– Nem – rebegi a lány, szemeit továbbra is a padlóra szegezve.

– És miért nem?

Szipogva jön a válasz:

– Otthon felejtettem.

Ilonka néni jelentőségteljesen néz az igazgatónőre:

– Pannikám, a múlt hónapban is elfelejtkeztél róla. Ilyen feledékeny vág)'

– A húgod is otthon hagyta – veti közbe az igazgatónő. – Beszélni akarok a szülőiddel. Valamelyiket küldd be holnap – zárja le a vitát.

Panni megsemmisülten indul kifelé. Ilonka néni előtt megáll, körbe fordul, mutatja a körmeit, két könnycseppet ejtve maga elé, mielőtt gyors léptekkel elhagyja a szobát.

Amikor a lányok a következő szünetben kérlelik, mutogassa tovább azokat a csodálatos képeket, sírásán hárítja el:

– Most nem. – Azután, a könnyörgő szemeket látva, hozzáteszi: – Majd legközelebb.

A következő napon az első óra magyar irodalom, az osztályfőnökkel. A hetes jelentése után felelés, verselemzés. Nem történik semmi különös. Ez az utolsó óra. A kicsengetésre a lányok alig várják, hogy Ilonka néni kimenjen. Némelyik már titokban csomagolni kezdi a táskáját.

A tanárnő azonban most nem siet. Lejön a katedráról és Sedéry padja mellett megáll:

– Nem akarsz nekem mondani semmit? – kérdi halkán.

Panninál ismét eltörik a mécses. Kezével dörzsöli a szemét.

– Nem – suttogja alig hallhatóan.

Az osztályfőnök megsimogatja Panni fejét:

– Jól van, na. Ne búsulj. Holnap találkozunk.

Harmadnap Ilonka néni mindjárt az óra elején kihívja Pannit. Az megáll a tanári asztal előtt.

– Nem jött be sem anyád, sem apád – mondja olyan halkán, hogy a többiek nem

hallanak semmit.

További beszélgetésük is hasonló hangerővel folyik.

– Nem értek rá – mondja tétován a lány.

Némi szünet után Ilonka néni megfogja Sedéry kezét. Még suttogóbbra fogva hangját kérdezi:

– Nincs pénzetek?

Panni hallgat. Azután kitör belőle:

– Nincs. – Majd láthatóan megbánva, hogy kikotyogta, sietve hozzát teszi: – De lesz. Meg tetszik látni, lesz... – Közben potyognak a könnyei.

– Na, menj szépen a helyedre. És ne sírj. Majd rendbe jön minden.

Igen. Ilonka néni tudta, érezte, hogy anyagi gondok vannak a

Sedéry családban. Óra után odamegy a lányhoz:

– Mondd meg a szüleidnek, hogy holnap délután meglátogatom őket.

Másnap reggel két lányával együtt megjelent Sedéry anyuka. Halkan kopogott be az igazgatói szobába. Belépve köszönt, majd tanácstalanul megállt az íróasztal előtt.

– Foglaljon helyet – mutat az asztal előtt álló székre az igazgatónő. – Már régebben szeretnék önnel beszélni. A lányai rendszeresen otthon felejtik a tandíjat. Ideje lenne rendre nevelni őket.

Sedéryné szeméből kibuggyan a könny:

– Nem a lányok a hibásait – veszi elő a zsebkendőjét. – Nehéz előteremteni azt a pénzt. – A kezét tördelve folytatja: – Nem szívesen beszélek róla, de kénytelen vagyok bevallani: nagyon rosszul állunk anyagilag.

Az igazgatónő döbbenetesen kérdezi:

– Annyira rosszul? Összesen 1-1 pengő a tandíj.

Sedéryné szemlesütve bólint.

– Bocsásson meg, de meg kell kérdeznem – folytatja még mindig döbbenetesen az iskola vezetője, láthatóan nagy zavarban. – Csak nem valamilyen szenvedély sodorja ilyen helyzetbe a családot?

– Ó, dehogy – jön a gyors tiltakozás. – Csupán pillanatnyi pénzzavarról van szó.

– No de, asszonyom. Jómagam harmadik éve tapasztalom ezt a pénzzavart...

Pillanatnyi csend után Sedérynéből kitör a zokogás:

– Nos, igen. Nem tudok tovább titkolózni. Van az uramnak szép keresete. Meg is élnénk belőle rendesen. Csakhogy rengeteg pénzünk megy el reprezentációra.

– Reprezentációra? Tudtommal Sedéry úr őrnagy. Ez a rang olyan nagy kiadásokat jelent ilyen célokra, hogy az megrendíti a család háztartását?

– Igen. Mert az uram a hadügyben dolgozik. Ott pedig olyan emberekkel van együtt, akiknél gyakran van estély, fogadás. És azok legtöbbszörnek van is fedezete erre, rendszerint földbirtok. Nekünk azonban nincs. De nem maradhatunk le a többiektől. Vagyunk néhányan így. Keservesen tartunk a többséggel, de tartanunk kell a nívót. Pia nem bírjuk, nagyon hamar kigolyóznak közülük. Kérem, értse meg... A fiamat gimnáziumba adtuk. Oda, ahova a férjem munkatársainak a fiai járnak. Előbb az ő tandíját kell előteremtenünk. Ott nem tartozhatunk. Az a kérés, legyenek egy kis türelemmel. Előbb-utóbb megszerezünk azt a kétszer egy pengőt. Az uram most éppen egy régi ismerősüknél van kölcsönért. Talán már holnap rendezni tudjuk az adósságunkat.

Szinte megkönnyebbülve áll fel, hogy elmondhatta a titkát. Választ sem várva köszön, és távozik. Az igazgatónő elgondolkodva néz utána.

A lányok már másnap nem is emlékeztek az incidensre. A szünetekben nagy lelkesedéssel nézegették a Sedéryék estélyén készült képeket. És irigykedtek.

Egészen decemberig.

Abban az évben kemény volt a tél. Néha valamennyire megenyhült, és olyankor sok hó esett. Az egyik ilyen decemberi napon a tanítás végén vidáman léptek ki a lányok az iskola kapuján. Nagy pelyhekben hullt a hó, vastag hóaplannal vonva be az utat.

Utólag nem is tudták, ki kezdte a hógolyózást. Tény, hogy hatalmas hócsata keletkezett, amibe azután a nem messze levő fiúgimnáziumból kitóduló tanulók is bekapcsolódtak.

Egy idő után a lányok menekülésre fogták. Kivörösödött kezükre gyorsan kesztyűt húztak, egymáshoz dörzsölték, lehelték fagyos ujjukat.

Sedéry Panni is dörzsölte a kezét, lehelve igyekezett csökkenteni a hideg okozta csípős fájdalmat. Alig engedelmeskedő ujjával kesztyűt húzott a bal kezére. Megpróbálta a táskáját abba fogni, hogy a másikat a zsebébe süllyessze. Az átfagyott ujjak azonban nem bírták el a terhet. Kinyíltak és a földre ejtették a könyvekkel, füzetekkel telt táskát. Próbálta a jobb kezével felemelni, de az még kevésbé volt alkalmas rá. Ott állt tehetetlenül. Az egyik lány odaszaladt és felvéve, a kezébe nyomta. Ám a kéz abban a pillanatban el is engedte.

– Vedd fel a másik kesztyűdet is – ajánlotta az egyik osztálytársa. – Ügy rakd a kezeidet a zsebedbe. Meglátod, milyen hamar megmelegednek.

– Nincs másik kesztyűim – pityeregte Panni.

– Elvesztetted?

– Ühüm – bólogatott.

Ebben a pillanatban ért melléjük egy másik osztály, köztük Sedéry Elizzel. Velük kibővült a hógolyozó társaság. Az eddigi játékban kipirosodott, megkékült kezek már felmelegedtek, újból nekifoghattak a hógolyó gyúrásának. Egyedül Panni nem tartott velük. Az ő ujjai még mindig dermedtek voltak.

Egy idő múlva a lány'ok abbahagyták egymás dobálását. Kezüket ráleheléssel melengették, majd kesztyűt húztak. Elíz is így' tett. Elővett a zsebéből egy' darab kesztyűt, és felhúzta – a jobb kezére. A ballal a táskát akarta fogni. Am ugyanúgy nem sikerült, mint az előbbieken Panninak.

– Csak nem te is elvesztetted a másikat – nevetett az egyik lány.

Elíz Pannira nézett. Az bólintott.

– De, igen. Én is elvesztettem.

– Hiszi a piszi – csúfolódtak a többiek.

Elíz nem volt olyan erős egyéniség, mint a nővére. Azonnal potyogni kezdtek a könnyei.

Panni kétségbe esett arccal kérlelte: – Hallgass. Kérlek... – tette hozzá.

Elíz könnyes szemmel, dacosan nézett nővére:

– Csak ez van – mutatta a jobb kezét. – A párját Panni hordja.

– Ketten egy párat? Hát ez igazán vicces – vihogott a mindig jókedélyű Kocsis Klári.

– Igenis, csak egy pár van kettőnknek – vágta fel a fejét önérzetesen Panni. – Nem

tetszik? – fordult Klárihoz.

– Dehogynem – mulatott a megszólított tovább. – De ajánlanék valamit. Hordjatok ketten ezentúl egy kabátot – nézett körül, hogy beseperje a többitől a jó mondás elismerését.

A lányok legtöbbször el is mosolyodnak. És akkor halkán megszólalt Elíz:

– Minek is kellene két pár? Az egyikkel fogjuk a táskát, a másikat, a csupaszát a zsebünkbe dugjuk. Másnap cserélünk. Akkor a másik kezünket vágjuk zsebre.

Egy pillanat alatt elhalt a nevetés. A lányok nem értették egészen, hogy is van ez, de valamit megéreztek. És az egyáltalán nem volt nevetséges. Nem. Ez egyáltalán nem vicces. És nem is mulatságos. Inkább szomorú. És érthetetlen.

Ugyan, miért is kell mást mutatni a világnak, ha az olyan távol van a valóságtól. Többen is ugrottak, hogy vigyék a Sedéry-lányok táskáját, amíg eléggé felmelegszik Panni bal, Elíz jobb keze.

Némán, elgondolkodva, saját táskájukat lóbálva indultak hazafelé.

Panni ezután is mutogatta az estélyekről készült fényképeket. Ahol a két lány elegánsan, csinosan, kibodorított hajjal, csipkés, habos ruhakölteményben, mosolyogva nézett a fényképezőgép lencséjébe.

Minden úgy folytatódott, mint régen. Körülvették Pannit, csodálták a képeken látottakat.

Csakhogy most már egyáltalán nem éreztek irigységet.

Mayer Marosa világa

Marcsa hetedhét országot rengető böggéssel jött a világra. Mintha tudná, hogy az ő létrejötte bizony nem kívánatos. Még a bábaasszony is ijedten kapta fel a fejét a szokatlanul erős sivalkodásra. De mivel rendellenességet nem tapasztalt, a gazdaság egyik cselédjének a segítségével ellátta az anyát, megfürdette az újszülöttet, majd valami rongyfélébe bugyolálta és Mayer Bora mellé fektette. Bora nem nagyon észlelte a körülötte történeteket. A szülés rendkívül megkínozta, és a baba világrajötte után szokásos megkönnyebbülés is elkerülte. A gyerekkorában kapott sok verés és éhezés megtette a magáét: arcán ugyan megjelent egy halvány mosoly a gyereksírás hallatára, ám ezt követően mély, dermedt álomba merült, amelyből azután fel se ébredt.

A kis Marcsa pedig ott feküdt mellette, és hiába várt a más csecsemőket megillető simogatásra. Egy ideig csendesen tűrte, majd ismét hangos bömbölésbe kezdett. Pedig még mitsem tudott arról, hogy szegény, szerencsétlen zabigyerekként jött a világra.

Vér szerinti apja, Timóty tekintetes úr némi megkönnyebbüléssel vette tudomásul Bora halálát, illetékes módon megmenekülve az esetleges következményektől. Ugyanis akarata ellenére a kelletténél mélyebb érzelmi szálak fűzték Borához, és feltehetően nem bírta volna ki, hogy ne tegyen kísérletet a megesett lány megtartására. Ami nyilvánvalóan szépséges, ám bőséges hozománya tudatában akaratát mindig érvényesíteni tudó neje, Malvin akaratával ellenkezett volna. Így azonban szegény Bora megoldotta a problémát. Egy ideig még bizonyosan emlékeibe idézi a kívánatos lányt és találkozásait, de hát, istenem, ilyen az élet. Jönnek mások, a régiak pedig feledésbe merülnek. És Timóty Kornél most örült igazán annak, hogy sikerült ezt a liezonját teljes titokban tartani. Ugyan szívesen vette volna, ha a csöppséget a házuknál

tarthatja – az ő házassága ugyanis magtalan maradt –, de mersze nem volt szóba hozni a dolgot.

Így aztán Marcsa lelelcbe került. Két éves koráig volt ott, nagyon is mostoha körülmények között. Ám ő nem búsult emiatt. El se tudta képzelni, hogy másként is lehetne. Akkor aztán jött egy nagyon kedves asszony az urával és azzal a szándékkal, hogy egy gyereket örökbe fogadjanak. Kisfiúra gondoltak, ám a szép, szöszske, mindig nevetős Marcsa annyira megtetszett nekik, hogy őt vették magukhoz.

A náluk töltött idő volt Marcsa életének legszebb időszaka. De – sajnos – nem tartott sokáig. Kitört a második világháború, és nevelőapját, aki tartalékos tiszt volt, behívták. Mindjárt a frontra került, ahol az első ütközetben hősi halált halt. Felesége pedig belebolondult a férje utáni bánatba.

A mi Marcsánk ismét árvaházba került egy rövid időre, míg egy természetes asszonyság ki nem vitte onnan. A kislány szívesen ment vele, de hamar rá kellett jönnie, hogy nem jó helyre került. Hogy nem jó helyre? Kifejezetten rosszra. Mégpedig nagyon is rosszra. Margó asszonynak zöldséges standja volt a Lehelen. Márpedig egy ilyen helyen sok a munka. Elkél a segítség.

Hogy egy négyéves kislány nem sokat segíthet? Így igaz. De nem eszik sokat, ruhára se kell kiadnia egy vagyont, és főleg azt teszi, amit mondanak neki. És hogy mit lehet csináltatni vele? Hát például megtörölgetheti az almákat, szépen elrendezheti a ládában, a piros felükkel felfelé. Meg takaríthat a placcon. Mert hogy a stand körül állandóan sepregetni kell. A zöldség amúgy is szemetel: lehullik a földre egy-egy zöldségszár vagy levél. De meg a vevők is letépik a retek zöldjét, aztán csak úgy véletlenül a földre ejtik. Akkor Marcsa ott terem és azonnal felszedi. És Margó asszony standja mindig rendes, tiszta. De egyebekben is tud az a lány segíteni. Húzza, vonszolja félre a kiürült ládákat, odanyújt egy-egy almát, krumplit nevelőanyjának, hogy az aztán rádobja a mérlegre, kipótlandó a hiányt. No, meg nő is az a gyerek, erősödik is. Egyre többet lehet rábízni.

Közben, az akkori helyzetnek megfelelően a kofa státusza változott: alkalmazott lett, majd újra tulajdonos. Ám mindez mitsem változtatott Marcsa helyzetén. Sok volt a munkája, kevés az enivalója. Ruhát ritkán kapott, szeretetet még gyérebben. Csak akkor ölelte meg Margó asszony, amikor összeveszett a Jocóval. A jó kiállítású, a kofánál mintegy tíz évvel fiatalabb ember egész nap a piacon tologatta az árut nagy rakfelületű kézikocsiján, miközben szeme itt-ott megtapadt a szemrevalóbb szoknyákon. Am ennél többre ritkán merészkedett, mert lakásadója, Margó asszony természetben követelte meg a szállásért és – engedelmessége esetén – még jó kosztot, mosást, varrást is magába foglaló szolgáltatást. Ha pedig Jocó nem tudott ellenállni valamely kísértésnek, akkor hallgathatta szállásadója kevésbé válogatott szavakkal, de annál hangosabban kifejtett rosszallását. És ilyenkor az asszony sírva ölelte magához Marcsát. Aki a dús keblek közé szorítva alig kapott levegőt. Ám tisztességtudóan simult nevelőanyjához. Az érzelmi kitörést ugyanis pazar étkezés követte. Marcsa megkapta mindazt a finomságot, ami eredetileg Jocó számára készült. Ilyenkor csak arra kellett vigyáznia, hogy alváást színleljen amikor a férfi hazatér. Mert különben nemcsak a veszekedést hallotta volna, hanem a mérges Jocó még a fülét is megrángatja, hogy elvegye a kedvét a továbbiakban az eredetileg neki szánt finom falatoktól. Persze, egy-egy alkalommal előfordult, hogy ez sem mentette meg Marcsát. Ha Jocó nagyon éhes volt, akkor a kislányt a hajánál fogva ráncigálta ki az ágyból, hogy legalább a mérgét levezesse. Mindez azonban nem tudta elvenni Marcsa kedvét a ritka alkalommal kapott lakomától. Éhes gyomra mindig erősebb volt az elkövetkező büntetéstől való félelemnél.

Telt, múlt az idő, Marcsa sudár lánnyá növekedett, de a sorsa egy cseppet sem

változott. Míg egy alkalommal Jocó a gangon sepregető lányt a falhoz nem szorította. Az idillt azonban Margó asszony megzavarta. Jocót sűrű lamentálások között a házba zavarta, Marcsát pedig egyszersmindenkorra kipenderítette a házból.

A lány céltalanul kószált az utcákon. Az eső eleredt, ő meg észre se vette. Csak akkor húzta összebb magát, amikor már reszketett a teste a hidegtől. Leült egy kapualjba, olyan kicsire töpörödött, amennyire csak bírta, fejét az ölébe hajtotta. Egy idősebb férfi talált rá, amikor be akart lépni a kapun. Azt hitte, rosszul van. De kérdésére választ nem kapott. Jobban megnézve látta, hogy alszik. Sajnálattal ébredt benne. Felemelte és vitte magával, a lakásába. Marcsa félig felébredt, és rogyadozó léptekkel követte támogatóját.

Látrányi Alfonz, aki Marcsát magával vonzolta, 52 éves könyvelő volt, és a másodikon lakott, egy kétszobás, komfortos lakásban. A lépcsőn felfelé menet arra gondolt, hogy valahogy elhelyezi a lányt éjszakára, aztán majd másnap kifaggatja, honnan jött. És hazakíséri. Otthon leültette egy fotelba, megágyazott a másik szobában a sezlonon, majd vacsorához terített, két személyre. Amikor minden az asztalon volt, elkezdte ébresztgetni a lányt, aki a szoba melegében ismét elaludt. Am azonnal kiment az álom a szeméből, amikor meglátta az asztalon az egyszerű, ám neki szokatlanul gazdagnak tűnő étkeket. Mindjárt az asztalhoz is telepedett. Nyúlt is a kenyér felé, amikor Alfonz ráparancsolt, hogy előbb mosson kezet. Keresgélve nézett szét a konyhában, hol talál lavórt. Látrányi kikísérte a fürdőszobába, megmutatott mindent, majd magára hagyta. Marcsa rácsodálkozott a csempére, a kádra, a mosdóra, szagolgatta a szappant. De eszébe jutott a megrakott asztal. Gyorsan megtörölte a kezét és sietett vissza a konyhába.

Másnap aztán kiderült, hogy Marcsának, bizony, nincs otthona. A jószívű Látrányi pedig nem bírta a sorsára hagyni. Így nála ragadt Marcsa, aki lassanként házvezetőnővé nőtte ki magát. A lakáson és kosztón kívül fizetést is kapott, amiből – a mi Alfonzunk segítségével rendszeren fel is öltözködött. Látrányi csodálattal látta, hogy az új holmiban milyen csinos teremtés lett belőle. No, persze, beszéltek róluk egymást a házban. De ebből egy szó sem volt igaz. Kapcsolatuk mindig is korrekt volt. A lakók szájával meg nem törődtek.

Már négy éve lakott ott Marcsi, amikor beütött a krach. Marcsa ugyanis bele-szeretett a kályhásba, akit a cserépkályha átrakásával bízott meg Látrányi. Csépa Frici hetekig járt a házhoz, és igencsak megtetszett neki a takaros lány. Tette is neki a szépet. És nem is hiába. Így aztán, amikor megkérte a kezét, Marcsa nem mondott nemet. Pedig Látrányi intette. Hogy iszik ez a Frici. Néha alig áll meg a lábán. Marcsa azonban optimista volt. Majd leszoktatja ő az ivászatról. Már meg is ígérte a legény, hogy az ő kedvéért nem iszik többé szeszes italt, egy szemernyit se.

Látrányi látta, hogy nem tehet semmit. Ezért aztán támogatta a fiatal párt, tiszta szívéből kívánva, hogy Frici tartsa be a fogadalmát. Még a tanú szerepét is elvállalta, mielőtt örökre búcsút mondtak volna egymásnak Marcsával.

Fricinek volt egy üzletlakása, oda költözött be a fiatalasszony. A lakás persze közel sem volt olyan „pazar”, mint volt gazdájáé, de Marcsának a komfort hiánya, a szedett-vedett berendezés, a kopottság, a kiáltó szegénység igazán nem volt új. Minden esetre nagy reményekkel lépett új otthonába.

Hanem az öröm, az optimizmus nem tartott sokáig. Frici az első naptól megkövetelte otthon az italt, de nap közben máshol is feltankolt rendszeren. Volt, hogy alig állt a lábán, amikor hazament. És durva volt. Nagyon durva. Már az egyhetes asszony is félve várta az estét, amikor férjura hazaér. De legjobban altkor rémült meg, amikor az ital és a cigaretta keverékétől bűzösen közeledett hozzá, hogy átölelje. Ehhez hajnalonta még izzadságszag is járult. Egyszóval, Marcsának igazán nem volt gyöngy

élete Frici mellett. És akkor még szó sem volt róla, hogy amikor Marcsa nem az ő kedve szerint járt el, Frici nadrágszíjjal oktatta ki a helyes viselkedésre.

Marcsa egykedvűen viselte el az ütlegeket. Amikor terhes lett, akkor is csak a hasát védte. Ám mindhiába. Egyszer a párja úgy megrúgta, hogy azonnal elvetélt. És ha a szomszéd nem rohan be hozzájuk az éktelen veszekedésre, mindjárt ő is a magzata után ment volna. Frici meg – mivel egyáltalán nem kívánta a gyereksírást és az apai felelősséget – nagyot röhögött.

– No, lám – mondta. – Más kórházba szalad. Fizet érte.

Marcsa, ha tehette volna, még jobban megutálja. Csakhogy az eddigieknél jobban már nem lehetett.

Hanem, hogy Frici jellemzéséből ki ne maradjon valami, azt is el kell mondani róla, hogy igyekezett minél kevesebbel hozzájárulni a háztartásukhoz. Így aztán igencsak szerényen éltek. Amin az se javított sokat, hogy Marcsa a Ganzban végzett udvarsöprögetés mellett még takarítást is vállalt. Látták, hogy rendesen dolgozik, a gyár dolgozói közül többen megkeresték. Ő meg mindent elvállalt, amit az ideje megengedett. Frici megkövetelte, hogy mire hazaér, az asszony is otthon legyen. Ezért csak az az idő állt rendelkezésére, amit az ura a kocsmában töltött. No, de ez sem volt kevés.

Hanem egy gyenge pillanatában beszámolt Fricinek a mellékkeresetről. Ami jócskán meghaladta a hivatalosat.

Több se kellett Fricinek. Ezután, ha nem lehetett szép szóval, hízélgéssel – amiről ilyenkor derült ki, hogy erre is képes –, veréssel kaparintotta meg a többlet jövedelmet.

Elválni? Eszébe se jutott Marcsának. Tudomásul vette, hogy órá ezt a sorsot mérte az ég.

Így húzott le huszonegy évet Frici mellett. Akitől aztán a májzsugor váltotta meg.

Marcsa nem volt bús özvegy. Sőt. Megtanult mosolyogni. Ám addigra annyira elnyűtte az élet, hogy nem sok öröme telt benne. Mire nyugdíjba került, itt is fájt, ott is fájt. Ő meg minduntalan elrontott évein kesergett.

Hanem egyszer gyönyörű álmot látott. Szép volt és csinos. Valamilyen ünnepségen volt, ahol mindenki a kegyeit kereste. Ő meg fiatalon, kecsesen nyújtotta csókra a kezét, táncolt a nyalka újakkal. És nagyot csalódott, amikor felébredve tudomásul kellett vennie, hogy csupán álom volt az egész.

Amikor pedig felkelt, rendbe tette magát, megreggelizett és elvégezte az igencsak lecsökkent otthoni teendőket, leült egy székre, behunyta a szemét. És lám, sikerült visszaerőltetnie magát az álomba.

Riadtan ébredt, amikor a szomszédasszony csengetett be, tudna-e egy tojást kölcsön adni. Hanem hát erős akarattal újra vissza tudta kényszeríteni magát az álomvilágba.

Álmában egy sporteseményen vett részt. Amin – természetesen – ő győzött. Fenn állt a dobogó tetején, nyakában az aranyéremmel, kezében egy szép serleggel, és mindenki őt dicsőítette. Másszor egy bálon figyeltek fel tökéletes alakjára, habfehér ruhájára, könnyed táncára, csinos partnerére. Aztán egy tiszta, csendes munkahelyen találtra magát. Keze gyorsan kezelte a gépet, alakította a munkadarabot, miközben munkatársai és főnökei körbeállták, úgy csodálták ügyes és pontos mozdulatait. Ismét más alkalommal óriási tapsok közepette meghajolt a színpadon, csókot hintve közönségének, miközben virágokat dobáltak fel hozzá. Megint máskor vad vágóban vágott át paripájával a kies erdei úton. És nevetett, nevetett, amint a szélnek vetette arcát. Visszatérő álma pedig az volt, hogy egy' fess fiatalemberhez bújik szerelmesen,

aki imádattal tekintett vissza rá. Szép volt, gazdag volt, okos volt. Szeretett és viszont-szerették. Ebben az álomvilágban megkapott mindent, amit az élet megtagadott tőle.

Annyira beleélte magát az álmaiba, hogy felébredve bizonyosra vette: azok valóban megtörténtek. Dicsekedett is velük fűnek, fának. Az emberek, akik ismerték, csak legyintettek:

- Szegény Marcsa. Belebolondult a sok szenvedésbe.
- Vagy hazugságba menekült a szerencsétlen élete elől – vélték mások.

Marcsától már senki nem vehette el a megálmodott múltat. A valóság nem érdekelte. Tudomást se vett róla. Élt a maga teremtette világban. Arcán örömteljes mosoly, egész lényén elégedettség sugárzott. Végre maradéktalanul boldog volt.

A hentesék Angyalkája

Virág Ignác szép, hatalmas házat építtetett abban a faluban, ahol letelepedni készült. Akárki megnézhetné, az ő portája semmivel se volt alávalóbb az orvosénál vagy akár a bírónénál, a papiakról már nem is beszélve.

A valamikori lelencyerek büszkén nézett végig az épületen, kedvtelve járta be a szobákat, szemével simogatta a drága berendezést. Hatalmas termetével óvatosan lépkedett a süppedő szőnyegeken, nehogy egy meggondolatlan mozdulattal megtörje a varázst.

Igen. így határozott már kilenc éves korában, amikor az árvaház igazgatója vele vitette haza a bevásárolt holmit. Akkor eltátotta a száját, hogy ilyen szép, gyönyörű is lehet egy lakás. És azt is észrevette, hogy nem minden tárgynak van feltétlenül valamilyen haszna. Addig eszébe se jutott volna, hogy valaha is képet, kis szobrot, netán könyvet vegyen, még ha meg is ütné a főnyereményt. No és a szőnyegek! Meg a függönyök. Megilletődve állt meg a szoba küszöbén, hogy jelentse az igazgatónénak, meghozott mindent, amit az kért. Közben meg csak ámult, bámult és szívta magába az úri levegőt. Az asszony kedvesen elébe ment és csókra nyújtotta a kezét. A kézcsók után pedig kapott tíz fillért. Azt gyorsan zsebre dugta és sietve elbúcsúzott, nehogy az asszonyság visszakérje. Visszaújtában pedig eltökélte, hogy neki is lesz ilyen háza.

És most itt van. Nem hiányzik belőle semmi. Még hozzá az országnak egy olyan fertályán, ahol nem ismerik a senki kis árva múltját, hanem jómódú hentesmesterként tisztelik. Igyekszik is haza, hogy mindent előkészítsen a nagy bemutatásra. Mert holnap magával akarja hozni élete párját és egyszem gyöngyvirág lányát.

Jólesően elmosolyodott, amikor az övéire gondolt. Terus asszony már akkor jó szemmel nézett rá, amikor még senkinek, semminek számított. Pedig hejre kis teremtés volt, kerülgették is a legények. De neki csak az az ágrólszakadt lelencyerek kellett. Holott módosabb családiba is bekerülhetett volna. Igaz, hitte, hogy az ő Ignáca is fel tud kapaszkodni, hisz oly lelkesen tervezgetett, oly erős akarattal tört a célja felé. És lám, nem hiába. Igaz, azóta eltelt jó néhány év. Virág jó, elismert hentesmester lett. Közben pedig megszületett Angyalka, áld azóta gyönyörű nagylánnyá fejlődött. Ok maguk ugyan felszedtek közben jó pár kilót, el is járt néhány év felettük, de azért még bírják a munkát. Bizony, azóta a valamikori nádszál Terusból lett termetes asszonyságnak néha meg kell állnia, hogy kifújhassa magát.

Szóval, másnap felkerekedtek, hogy megismerkedjenek az új faluval, az új házzal. Vonatoztak is jó két órát, de megérte. Ignác úr még legalább két kilót hízott, amikor

látta, milyen örömmel sétál végig a házon a két nő, és büszkén fogadta a dicséző megjegyzéseket.

Következő héten aztán be is költöztek. Hatalmas üzlet is tartozott az épülethez, amelyen már ott díszelgett a felirat: Virág Ignác hentes és mészáros. Benn hatalmas jégszekrények várták a friss árut, a ragyogó kirakatba pedig disznósírból készült malacka kerül Angyalka kezemunkájának a jóvoltából.

Szépen, elégedetten éldegéltek. Hiányt nem szenvedtek semmiben, Virágék bejáratosait voltak a falu legjobb házaiba, minden helyi potentát barátságos volt hozzájuk, az urak a kezüket nyújtották a mesternek. Igaz, az estélyeikre sose hívták meg őket.

Csak Angyalka találta egyre kevésbé a helyét. Lassan kezdte elhagyni azt a kort, amikor a lányok férjhez mennek. Ugyan nem egy férjnek való volt, aki tette neki a szépet, de egyik sem várta meg, hogy komolyabbra forduljon a dolog. Lánypajtásainak sorra bekötötték a fejét, egy idő múltán nagy hassal tolattak büszkén. És sorba gyerek-sírás verte fel a házakat, hogy valamennyi idő elteltével aztán lássék a fiatal mamákon, hogy ismét babát várnak.

Angyalka arca idővel elhalványult, a kacagást letörölte róla a szomorúság. Lassan kezdte kerülni az embereket. Régi barátnői között sem érezte jól magát, hisz a többieknek már más gondjai, gondolatai voltak, asszonytémák körül zajlottak a beszélgetéseik is. A Virág-szülőknek is főtt a fejük. Eleinte biztatták a lányaikat, hogy nem is kell elsietni, ráér még. De az idő egyre fogyott, Angyalka hervadni kezdett és kérő még nem volt a láthatáron. Pedig Angyalka olyan kedves, olyan szelíd, olyan bájos. Azaz csak volt. Mert egyre inkább magába gubózkodott, tüskéket növesztett. És mindezzel párhuzamosan nőttön nőtt a magánya.

Hej, pedig neki is voltak érzései. Ha meglátta Csillag Laját, nagyot dobbant a szíve. És úgy látszott, a legény se közömbös iránta. De azzal is úgy volt, mint a többivel. Egy ponton túl nem jutott vele. Pedig bejáratos volt Csillagékhoz, Laja anyja, a régóta özvegy' Mári néni is kedvelte. Aztán – még nem is olyan régen – volt olyan bál is, ahol egész éjjel őt táncoltatta a legény. De ennél tovább nem ment. Pedig máig nem nősült meg.

A következő ősszel új tanító került a faluba. F fiatal, vékonyka ember volt. Gyakran járt be a hentesüzletbe, bókokkal halmozta el Angyalkát. A lánynak nem tetszett, de azért – jobb híján – elfogadta volna. A szülei meg telebeszélték a fejét, hogy bizony, nem lenne rossz egy ilyen művelt ember férjnek. Hanem az a karácsonyi szünetben elutazott és egy ugyanolyan vékony, szemüveges kis tanítónővel jött vissza.

Aztán a Májer Jóska hirtelen megözvegyült. Rozikát elvitte a második szülés. A Virág-szülék ismét reménykedni kezdtek. No, tán egy özvegyember. Aki körül ráadásul ott toporog a kétéves Dodó. Igaz, most napaasszonya gondozza, de nem maradhat így örökkön. Csak asszonyt kell vinnie a házhoz. Hát vitt is egy idő múlva – a szomszéd faluból. Egy özvegyasszonyt, aki hozta a maga hároméves porontyát.

Egyszer – szokás szerint – a hentesmester a kocsmában üldögélt a barátaival. Most is mértékkel iszogattak, mint máskor, miközben megvitatták a világ dolgait. Hanem ez egyszer Karakas Béni felöntött a garatra. No, nem nagyon, de – máskor hallgatag ember léte – most ömlött belőle a szó. És amikor Angyalkára terelődött a beszéd, kifejtette az elkeseredett apának, hogy, bizony, nem is talál férjet a lányának. A hentes ugyanis nem tartozik az urakhoz. Kedvesek, barátságosak vele, de a rokonságukba nem fogadják be. És – más okokból – hasonló a helyzet a parasztokkal is. Mer, ugye, a hentes azok közé sem tartozik. Ha valamék legénynek tetszik is a lány, teszi is neki a szépet, asszonynak maguk közül választ. Akit nem kisasszonynak neveltek. Aki – ha

úgy hozza a sor – akár ganajozni is segít az urának.

– Így van ez, Nácikám, nem másképp – fejezte be Karakas az eszmeftuttatását, mielőtt lekókadtt fejjel elaludt az asztalnál.

Virág Nácinak nem mondott ezzel újat. Befészkelte magát ez a gondolat az agyába régebben is. Aztán, ha új iparos telepedett le a faluban, mindjárt azt nézte, van-e fiatal legény a házban. Csakhogy akik jöttek, vagy nagyon fiatalok voltak, legfeljebb pici gyerekekkel, vagy öregek, akiknek már a gyerekeik is családosak voltak. De ezidáig mindig elhessegette magától ezt a gondolatot. Most pedig, hogy a téma a kocsmában így szóba került, szembe kellett néznie az igazsággal. Meg is hánytta, vetette a témát Terussal. A lányoknak nem szóltak semmit. Csak szomorúan látták, hogyan hervadozik az a szép virágszál.

Azután kitört a háború. Sorba vonultak be a falu férfiai. Csillag Laját az elsők között búcsúztatták el nagy hejehujával, virággal, könnyekkel, muzsikával.

Az élet nem állhat meg, ha háború van, akkor sem. Férfiak híján az asszonyok átvették a férfimunkát. Fogták az eke szarvát, aratáskor a gyengébbekre, idősebbekre, várandós kismamákra maradt a marokszedés, a többiek meg vágták a rendet. Meg persze a nagyobbacska gyerekekre is sokkal több hárult. Bizony, alig maradt férfiember a faluban. Azok is vagy vének voltak, vagy valami olyan nyavalya gyötörte őket, ami miatt nem kellettek katonának. Mint például Virág Náci, aki egy gyerekkori kavicsdobálás emlékeként megvakult az egyik szemére.

Most aztán nemcsak Angyalka volt egyedül. Igaz, neki nem lett több munkája, ő nem leste a postást, neki nem volt kiért aggódnia.

Hanem pont a háború volt az, ami változást hozott az életébe. Mert hogy éppen a helyzetből adódóan távházasságot is lehetett kötni. És ezt a lehetőséget nemcsak jegyespárok használták ki, akik nem akartak várni a háború végéig, hanem teljesen ismeretlenek is összekötötték az életüket. A még el nem kötelezett katonák szívesen ráálltak. Mert ha az nem is pótolta mindenben a szokásos nászt, azért csak teremtett valakit, áld párjaként hazavárja. Bizony, bizony, sokat jelent, ha a szülőken kívül is küld valaki csomagot, akire szerelmesen lehet gondolni akkor is, ha csak fotográfiáról, levélből ismeri az illetőt.

Angyalkának pedig ez jelentette azt az egyetlen lehetőséget, hogy a lánynevét végleg sutba dobhassa. Nem is szalasztott el semmit, hogy minél előbb kifogjon egy ilyen férjet magának. Anyjának el is árulta a tervét. Terus meg, átérezve, mit élhet át a lánya szégyenében, hogy nem kell senkinek, csak rábólintott. Rá várt az a feladat is, hogy beadja az elképzelést az urának, lecsendesítse annak első haragját, majd megnyerje hallgatólagos beleegyezését.

Végül férjjelölt is került, Soma János tizedes személyében. A két fél megismerte egymást fényképről, megtudta a leglényegesebbeket levélből. Aztán jöhetett az esküvő. Alról a díszbe öltözött ara egymaga jelent meg az anyakönyvvezető előtt, hogy kimondja a boldogító igent, amit párja már előzőleg közölt a levelében. Hogy ott hogy, mint történt az esketés, arról Angyalka mitsem tudott.

Bár az új asszonnak volt is ura meg nem is, azért a renoméját visszaszerezte a faluban. Nem is mulasztotta el, hogy akármerre járt, ne említse meg, mit írt legutóbb a párja a frontról. No, meg a többi ifiasszonnyal várta, leste a postát, figyelte a háborús híreket.

Elmúlt a tél, el a tavasz. Az asszonyok, a munkára fogható gyerekek, no meg az öregek már a nyári munkákra készülődtek.

Egyszer csak elkezdett Angyalka gömbölyödni. No csak! Ilyet se hallott a világ, hogy távházasságból gyerek szülessen. Eleinte Angyalka szorosan elkötötte magát, de

egy ponton túl ez nem segített. Legelőbb is Terus vette észre, hogy itt nem egyszerű hízásról van szó. A szája elé kapta a kezét és ijedt hangon kérdezte:

– Mit tettél, lányom?

Angyalka nem válaszolt, csak sírva borult az anyja nyakába.

Terus asszony a fejét fogta. Hogy mondja el ezt az urának? Még megöli mindkettejüket. Ríva morzsolgatta a rózsafüzért, hátha kap valami útmutatást az égiektől. Hanem azok ebben a nagy világégésben mással voltak elfoglalva.

Így hát nem volt mit tennie az asszonynak, este, lefekvés előtt az urához fordult:

– Beszédem van veled, Náci.

– És mi legyen az? – kérdezte jóindulatúan Virág, már arra gondolva, hogyan öleli át az ágy rögvest fáradt tagjait.

Terus meg akadozva elmondta a magáét.

Virág Ignác nagy szemeket meresztett. Nem akart hinni a fülének. Hogy az ő Angyalkája!? Nem, ez nem lehet. De nem szólt semmit. Csak hallgatott és komoran nézett maga elé.

Hajjaj! Virág Ignácné, Terus jobban örült volna, ha méregben tör ki az ura. Ha tör és zúz. De ez a hallgatás! Jaj, Uram, Jézusom, mi lesz ebből?!

Virág Náci továbbra is néma maradt. Egy arcizma se moccan. Összeszűkül szemmel, továbbra is komor arccal lefeküdt, hátat fordított az asszonyának és úgy tett, mintha aludna.

Terus csak a dunna alatt mert szipogni és imádkozni a Szent Szűzhöz, hogy segítené meg. Csak most az egyszerű!

Reggel Náci ugyanolyan képpel kelt fel, mint amilyenel lefeküdt. Szótlatlanul járt, kelt, mosdott, öltözött, ült a reggelihez. Amikor befejezte az evést, eltolta magától a tányért, ránézett a két nőre és megkérdezte a lányát:

– Mikorra babázol le?

Angyalka az ijedtségtől alig tudott válaszolni:

– Ügy félidős lehetek... – lehelte alig hallhatóan.

Virág Ignác az abroszba törölte a zsiros kezét, majd ellentmondást nem tűrve kijelentette:

– Soma János vőmurem valamikor négy hónappal ezelőtt ittjárt nálunk.

A nők csak hüledeztek. Terusnak jött meg előbb a hangja:

– De...

– Semmi de – csapott az asztalra a családfő. – Itt volt és punktum. Megmondtam és nincs másképp.

Aztán felállt és ment az üzletet kinyitni. Többet nem beszélt róla. Nem érdekelte, hogy ki az apa. Van a lányának hites ura, hát másé nem lehet az a gyerek. Hogy mi lesz akkor, amikor megjelenik Soma János, azon még ráér törni a fejét.

Az otthon maradtak se szólaltak meg. Terus asszonynak ugyan furdalta az oldalát a kíváncsiság, ki férközött olyan közel az ő lányához, de kérdezni nem mert azok után, hogy a párja így elrendezte a dolgokat. Angyalka meghúzta magát, egy mukkot se szólt, örült, hogy ennyivel megúsza. A jövőre meg igyekezett nem gondolni. Így aztán a két nő még összenézni is csak félve mert.

Virág hentes pedig semmit se bízott a véletlenre. Este a kocsmában csak úgy mellékesen beleszótta a mondókájába:

– No, igen. Ez épp akkor volt, amikor a vöm meglátogatta Angyalkát.

– A vőd? – csodálkoztak. – Itt volt? Hisz nem is láttuk.

– Nem is hozzátok jött – csippentett az a szemével. Egy egész éjszakát itt töltött.

– Csak egy éjszakát? Miért nem maradt itt nappalra?

A hentes egy pillanatra meghökkent. De nem jött zavarba:

– Hát meglátogatta az anyját Vásárhelyen. Mert hogy odavaló – vágta ki magát elégedetten.

– Nagy selyma lehet – somolyodott el az öreg Krammer. – Csak kiókumulálta, hogy itt töltsön egy éjszakát.

– Aztán miért ne? Hisz a hites ura – szúrta Nagy Balázs a foga között, miközben a pipáját noszogatta.

– Aztán milyen? – kíváncsiskodott Kasznár Gergely:

– Az? – nézett rá Virág Náci: – Jóképű, mokány gyerek. Kis fekete bajusza is van.

– Hej, de szerencséje van annak a legénynek, hogy hazaengedték. Mi hiába vártuk a mi fiunkat. Pedig azt hittük, hazajöhet megnézni az újszülött gyerekét.

– Mást se láttunk bevonulásuk óta a faluban – bólintott Oravec Józsi.

– Hacsak a Csillag Laját nem számítjuk. De temetésre mindegyik hazajöhet.

– Bizony, szegény Csillag Mari hamar elment – bólintott pipázgatva Nagy Balázs.

– Őt is a háború vitte el. Nem asszonynak való az a munka, amit szegény a fia helyett is végzett. Ősszel még befejezte a szántást, vetést, de aztán már fel se kelt.

– Az, az. Nem jött ki többet a házból. Hanem vitték szegényt.

– Nyugodjék békében. Aztán kérdés, hogy az a temető melletti porta nem marad-e üres. Hogy hazajön-e a Laja valamikor.

No, hogy így elrendezte Virág Ignác uram a témát, senki nem csodálkozott, hogy Angyalira gyereket vár.

Csakhogy mi lesz akkor, ha egyszer betéved az ifjú férj. Az aztán igazán tudja, hol és merre járt, hol és merre nem.

De szegény nem jött haza. Csak egy értesítést kapott a felesége, hogy Soma János tizedes ekkor és ekkor hősi halált halt.

Az apósa meg, hogy megadja a végtisztességet a vejének, rávésette a szülei sírkövére, hogy *“továbbá Soma János hősi halált halt tizedes emlékére”*.

Így szegény özvegynek volt hová kijárnia. Látogatta is a sírt a háború után is gyakran. Mindig vitt friss virágot. A kisfiát csak egyszer vitte lei, hadd lássa a gyerek, milyen becsben tartják az apja emlékét.

Szegény Angyalkát nagyon-nagyon megviselték a temetői látogatások. Hazafelé alig tudta elvonszolni magát Csillagék házáig, hogy ott valamennyire magához térjen. Még szerencse, hogy az a ház nem maradt üresen: Laja hazajött a háborúból és ott élt, továbbra is egymagában.

Szeretve mindörökké

Szépen beszélt a pap. Mintha az ő szívéből szólna. Márta szomjasan itta minden szavát.

Kezében gyűrögette a zsebkendőjét, időnként a szeméhez emelte. Nem gyakran, hiszen már nem volt könnye. Mind elsírta, amióta Pista itthagya őt. Hiába tett meg mindent érte. Amikor a szélütés értre, szinte úgy érezte, mintha őt taglózta volna le a szörnyű betegség. Meg is bénult hirtelen. Nem tudja, egy-két másodpercig tartott a bénasága vagy tán hosszabban. Csak arra eszmélt, hogy sürgős segítségre van szükség.

Hamar érkeztek a mentők. És szinte ugyanabban a pillanatban toppant be ijedten a fia. Ő beült az ura mellé. Szirénázva robogtak végig a jóformán néptelen ködös hajnali utcákon. Amikor pedig beérkeztek a kórházba, rohant Pista után, akit egy terembe vittek. Csak akkor engedte el a kezét, amikor egy fehérköpenyes nő szelíden megfogta és egy padhoz vonszolta.

– Tessék itt várni – mondta.

Ő engedelmesen leült. Azután az türelmetlenség felállította és a csukott ajtó előtt idegesen járkált a folyosón fel és alá.

Nem tudja, mennyi idő telt el, amikor kitolták a férjét. Egy őszes hajú orvos lépett mellé:

– Stabil az állapota. Ennél többet azonban pillanatnyilag nem tudok mondani. – Azután sietett a beteg után.

Márta is szedte a lábát, hogy utolérje a kis menetet. Az ura szeme be volt hunyva, és láthatóan semmit sem tudott a körülötte történekről.

Azután minden nap a kórház. Pista jobboldala teljesen megbénult. És hosszú ideig beszélni se tudott. De Márta megtanult érteni a szeméből. És mosdatta, borotválta, az otthonról hozott étellel megetette, megigazította az ágyát, friss pizsamát adott rá.

Öröm csillant Pista szemében, amikor a mentővel hazamentek. Márta is örült, pedig tudta, hogy még az eddiginél is nehezebb, fárasztóbb munka vár rá. És idegölőbb. Pistát ugyanis a betegség ingerültté tette. Ha valamit kért és Márta nem értette a botladozó nyelvvel kiejtett szavakat, szemrehányóan nézett rá. És ideges lett, ha késett a kérés teljesítése. Pedig Márta mindent megtett, amire az erejéből futotta. Sőt, még azon túl is. Amikor forgatta, azt hitte, leszakad a dereka. De szívesen tett meg mindent. Negyvenhét év után is szerette az urát. És amikor Pista hálásan nézett rá, úgy érezte, megsokszorozódik az ereje. Hisz olyan szépen éltek együtt. Most is érezte a szerelmet a hálás tekintetben.

Hét évig gondozta, ápolta a fekvő beteget.

Igen, igen. Épp ezt mondja most a pap is. Meg azt, hogy ez valóban sírig tartó szerelem volt. Mindkét részről.

Ehhez ő csak annyit tudna hozzátenni, hogy úgy érzi, még azon túl is.

Csak egy icipicit tántorodott meg, amikor a pap befejezte:

– Lux perpetua luceat ei. Nyugodjék békében!

Szerencsére mellette állt végig Isti, és most gyengéden átfogja a vállát. Szegény gyerek. Látszik rajta, mennyire megviselte az apja halála. Isti másik oldalán a menyé áll, Gyöngyi, akivel nem túl jó a kapcsolatra, de természetesen most mindketten félrerakták az évek óta felgyülemlett ellentéteket. Most összeborulnak a nagy bánatban. Gyöngyi karjába az unokája, Kata kapaszkodik. A tizenkét éves süldő lány ijedten karol anyjába. Most találkozik először ilyen közről a halállal, és nem tud mit kezdeni vele. Márta másik oldalán a sógornője áll. Nelli már tizenkét éve özvegy, és azóta még több ideje marad Márta szapulására. Amire mindig is talál okot. Mert nem úgy vezeti a háztartást, ahogyan ő szereti, mert nem hallgatott sose rá Isti nevelésében, amiben – tanárnő lévén – sokkal több ismerettel rendelkezik Mártánál. Az pedig nem kifogás, hogy nincs saját gyereke. Azt neki senki se mondja, hogy a nevelési szakértelemhez ez

feltétlenül szükséges. No, és legfőképpen azért, hogy a bátyja elvette Mártát. Holott sokkal szebbet, jobbat, szerényebbet, módosabbat is kaphatott volna. Nem is egyet, hanem tizet mindegyik ujjára.

No, de ez a mostani szomorú alkalom a megbékélésé. Együttérzőn karol Mártába, annak vállára hajtva a fejét.

A temetkezési vállalat fekete ünnepibe öltözött emberei leeresztik a koporsót a mélybe, azután koppanva hullanak a göröngyök a tetejére. Márta úgy érzi, mindjárt összeesik. De nem! Tartania kell magát. Igaz, hogy Nelli és Gyöngyi mindent előkészítettek a halotti torra, neki jóformán nincs semmi feladata. Dehát mégiscsak hozzá jönnek. Ő az özvegy...

Jézusom, most eszmél csak rá, hogy özvegy lett. Az elapadónak hitt könnyek ismét előtörnek és patakokban csorognak az idő vájta ráncokon lefelé.

Lehajtja a fejét. De ismét fel kell emelnie, sorba jönnek az ismerősök részvétüket nyilvánítani. Gyorsan letörli az arcát, nehogy másokat érintsen a sós nedvesség, amikor együttérzésük jeléül az arcához simulnak.

Szerencsére Isti a kondoleálások után sietősen viszi őt könyökénél fogva a kocsihoz. Szinte egyszerre érnek oda Gyöngyivel és Katával.

Márta Katához simul és jólesően érzi a gyerek kézszorításában a bánatot nagyapja halála miatt.

Otthon csak be kell vinni a hűtőből a kész tálakat az előre megterített asztalra. És minden egyéb szükséges is a helyén van.

Márta nem ül le, céltalanul téblábol a vendégek között. Kissé elmosódottan látja az egészet. Valahogy úgy, mintha nem is résztvevője, inkább nézője lenne a tornak.

Aztán észreveszi, hogy egy tál lemaradt az asztalról. Érdekes, hogy Nelli és Gyöngyi nincs a szobában. Ja, persze. Biztosan ők is látták a hiányt. Lépteit a konyha felé irányítja. A konyha ajtaja nyitva van egy résnyire.

Már nyitna be, amikor nevetést hall belülről. Annyira disszonánsán hat ebben a helyzetben a jókedvnek ez a megnyilvánulása, hogy önkéntelenül megáll. A keze is megmered a levegőben. Azután tétován nyúl a kilincs után, de ezt a mozdulatát is megállítja a bentről jövő hang:

– Még hogy jó férj volt, szerető hitves – hallja Nelli gúnyos hangját.

– Ugyan. Tudod, hogy mindenki akkor válik tökéletessé, amikor meghal – válaszolja Gyöngyi.

– No, persze. De azért ennyire túlozni nem kell. Én igazán szerettem a bátyámat, de azt mindig is tudtam róla, hogy szoknyabolond.

– Ja. Nekem is a zsebkendőbe kellett bújnom, hogy ne vegye észre senki a mosolyomat, amikor a hűségét ecsetelte a pap.

– Hát hűséges, az aztán nem volt. Az első perctől tartott szeretőt Márta mellett. Igaz, sohase szerette igazán. Nem is tudom, miért vette el.

– A kalandjairól én is hallottam.

– Mindenki tudott róluk. Csak ő nem – nevetett fel ismét Nelli. – De nem baj. Legalább teljes szívvel gondozta, ápolta. A “síríg hű” férjet. A bolondja...

Mártához a folytatás nem jut el. Valamiféle zsongást hall, de az értelmét nem fogja fel. Először hamuszürke lesz az arca, majd hófehérre vált. Meg kell támasztania magát a falnál, nehogy lerogyjon. Reszket az egész teste.

Hirtelen mázsányi súllyal nehezedik rá a negyvenhét éves házasság, a hétévi ápolás minden perce, minden nehézsége, az uráért érzett aggodalom.

Behunyja a szemét. És ott látja magát a temetőben, amint a koporsót leeresztik és hányják rá a földet. Csakhogy most a göröngyök az agyán koppannak, dübörögnek:

– Hallod? Nem szeretett – zakatolják. – Miközben rád mosolygott, másra gondolt. Hazugság volt minden szava. Hazugság volt az ölelése is.

Mintha minden egyes koppanás a szívébe marna.

Aztán a göröngyök egymáshoz tapadva beborítják a szívét, az agyát, letompítva bensejében a zakatolást, a fájdalmat. Az agya tisztul, a szíve érzéketlenül dobog tovább.

Még nagyon sápadt, de már ki tudja nyitni a szemét.

A férje után eltemeti a szerelmet is.

Rövid idő múltán kihúzza magát. Még inog egy csöppet, de érzi, hogy most már biztosan áll a lábán.

A szeme éleset villan, az ajkát konok keskenyre zárja, úgy nyit be a konyhába:

– Az egyik sonkásszendvicses tál itt maradt – fogja a tálat és fordul vissza anélkül, hogy bármelyikre ránézne.

Nehéz napok

Hornyák Ernő leült a számítógépe elé és bekapcsolta. Amíg várt arra, hogy megnyíljon a web-oldal, lehajtotta a fejét. Megsimogatta a homlokát, hogy elűzze a folytonosan elébukkanó képet, a monitort ott a kórház intenzív osztályán a szabálytalanul futó, egyenes vízszintesekkel megszakított zöld jelekkel.

Nehéz napja volt ma. Illetve, az egész hete súlyosan nehezedett rá.

Az asztalra könyökölt, homlokát a kezébe temette, a szemét lehunyta. Észre se vette, hogy megjelent a képen az üres oldal, további utasítására várva. Majd, miután ez elmaradt, lassan eltűnt, helyet adva a Microsoft időnként helyet változtató emblémájának.

Hornyák mindebből semmit se vett észre. A lehunyt szemei előtt megjelenő események kötötték le a figyelmét.

*

Egészen kicsi korából talán az a legelső emléke, hogy valamiért nagyon el volt keseredve. Torka szakadtából zokogott, kezeit a magasba emelve, hogy valaki segítsen már rajta. Arra már nem emlékszik, mi volt az oka az elkeseredésének, csak arra, hogy vigasztalhatatlan volt. Először Mari, két évvel idősebb testvére totyogott oda hozzá. Ölelgette, babusgatta, minden eredmény nélkül. Akkor aztán anyja vette az ölébe, ám ő se tudta megvigasztalni.

– Gyere, drága Flóricám – hívta ekkor anya a nővérét. – Nem bírok ezzel a gyerekekkel.

Altkor jött Flóra mama, megtörölte a kötényébe a kezét, amelyet mosogatás közben tartott a csap alá, amikor a nővére szólította. Felkapta őt a karjába, és neki máris mosolyra állt a szája, amikor azokba a melegbarna szemekbe nézett.

És ez máskor se volt másképpen. Anya eleinte szomorú arcot vágott, sóhajtozott, hogy el sem tudja képzelni, mit csinál velük Flóra. Ő is megtesz mindent, mégse tud olyan megnyugtatóan hatni a gyerekekre.

Igen. Anya a biztonság volt, Flóra mama az öröm. Anyától fogmosást lehetett tanulni, Flóra mamától játékot. Anya ránézett nagy komolyan és akkor meg kellett enni a spenótot, Flóra mama az ölébe emelte és olyan szépet mesélt, hogy' észre se vette, mikor nyelte le a csukamájolajat.

Apát szinte nem is ismerte. Azaz, hogy nem emlékszik rá. Mari mesélte, hogy egyszer elvitte anyjuk a kórházba őket. Valaki feküdt az ágyban. Anya azt mondta, hogy ő Apa. De Mari szerint az rájuk se nézett. Észre se vette őket. Behunyta a szemét és nem mozdult. Már felnőtt volt amikor megtudta, hogy Apa még a látogatásuk napján meghalt.

Vagyis nem sokáig jelölte a státuszát a neve mellett, hogy *ifjabb*. Így aztán – ma már tisztán látja – kénytelen volt Anya átvenni az apai szerepet. Nem ment újra férjhez, csak a gyerekeinek élt. De ő képviselte a szigorot az életükben. Flóra mamára hárult az anyáskodás. Amit minden nehézség nélkül teljesített is, hiszen egész természete erre predesztinálta. Igaz, a családot ért tragédia idején éppen menyasszony volt. Mégpedig nem is először. Az első vőlegénye odaveszett a háborúban. Altkor vigasztalhatatlan volt és úgy látszott, soha többé nem gondol házasságra. Azután valahogy megismerte Szilágyi Miskát, aki természetben, gondolataiban annyira hasonlított hozzá, hogy rövid idő múltán Flóra mama felismerte, mennyire egymásnak teremtette őket az ég is. Vágyott Miskához feleségül menni és vele közös gyerekeket nevelni.

Ám amikor nővére özvegy maradt és egyértelművé vált, hogy Marinak és gyerekeinek szükségük van rá, nem habozott eljegyzését felbontani, és további életét testvérének és családjának szentelni.

Sohasem látszott rajta, hogy döntése nehéz volt vagy fájdalommal járt. Kifelé mindig vidámságot, elégedettséget mutatott. Hogy mi játszódott le benne, azt soha senki nem sejtette.

Mari dolgozni kezdett. Hiszen keresőre volt szükség. És abban állapodtak meg, hogy Flóra vigyáz a gyerekekre, főz, mos, takarít. Persze, Mari részt vesz az otthoni munkákból. Már ahogyan a munkája, elfoglaltsága engedi. Szerencséje volt. Viszonylag jól fizető állást talált az egyik nagy villamosági gyár könyvelésén. No, nem könyvelt, ahhoz nem értett. De egy csomó adminisztratív feladatot látott el, mentesítve ettől az egész osztályt.

A gyerekek hamar hozzászoktak az új helyzethez. Flóra mama ugyanis nagyon leleményes volt: millió dolga mellett mindig kerített időt egy kis játékra, mesére.

Lassan Mari átvette az apa szerepét. Ő képviselte a szigorúságot. Az azonban tény, hogy mindig igazságos volt. Fia és lánya délutánonként örömmel várta, hogy elmesélje anyának a napi eseményeket. Azután bevonult a szobájába tanulni. Mert hogy megbízhatóságát, gyors felfogását és pontos munkáját tapasztalva a munkahelye felelősebb feladattal akarta megbízni. Csakhogy ehhez további tanulmányokra volt szükség. Amit Mari örömmel vállalt. Tehette: otthon minden rendben ment nélküle is, a gyerekek felől biztonságban lehetett. Legfeljebb kevesebb segítséget nyújthatott nővérének. Flóra meg szívesen vállalta a többet.

A gyerekeknek nem volt hiányérzetük. Anyával jókat lehetett komoly dolgokról beszélgetni, sok minden iskolai problémát meg lehetett vele beszélni. Flóra mamához pedig oda lehetett bújni, el lehetett panaszolni minden bánatot, jókat lehetett vele játszani, nevetni.

Teltek, múltak az évek. Mari a könyvelési osztály vezetője lett. Most már szépen

keresett, de azért Flóra mamának alaposan be kellett osztania a pénzt, ha a gyerekeket taníttatni akarták. Márpedig akarták. Hogyne akarták volna: mindkettő jó fejű, érdeklődő fiatallá serdült.

Ki is nőttek nagynénjük gondoskodó kezei alól.

Ekkor Flóra azzal állt elő, hogy' ő is elmenne dolgozni. A gyerekeket már nem kell pesztrálni: Kismari szeptembertől a bölcsészkarra jár, Ernő két év múlva érettségizik. Utána ő is egyetemre készül, vegyész akar lenni. Ok ketten az iskolában ebédelnek, Mari a munkahelyén. Igaz, ő naponta főz, de csak ő ebédel otthon, a többiek abból vacsoráznak. Ha pedig dolgozik, akkor ő is ehét a munkahelyén. Vacsorára meg majd esznek hideget. A többi munka? A, az semmiség. Meg aztán meg is oszthatják Marival. Hiszen ő is dolgozó lesz. No, meg a gyerekek is besegíthetnek.

Addig, addig érvelt, agitált, míg a másik három beleegyezett. És, természetesen minden segítséget megígértek.

Flóra pedig elhelyezkedett. Az egyik nagy könyvkiadó raktárába került, ő vételezte be az új szerzeményeket és ő adminisztrálta a kiszállításokat. Munka után pedig hozzáfogott az otthoni teendőkhöz. Amiben az egész család segített. Mármint az első időkben. Azután – hogyhogy nem – rendszerint mindegyiknek akadt más, sürgős munkája: Marinak értekezlete volt, azután továbbképzése; a fiataloknak különórája, edzése, találkozások barátokkal, barátnőkéi. Igen. Sajnos éppen akkor, amikor otthon valami feladat várt rájuk.

Flóra nem szólt semmit. Csak szép csendesen elvégezte azt, amit a többiek elmulasztottak.

Meg kell adni: ő is, a nővére is tehetségesek voltak. Kismari angolt tanult. És már másodéves korában alkalmazták az IBUSZ-ban idegenvezetőnek. Angol nyelvű külföldieket vezetett végig tanévben Budapesten, vitte őket szórakozni, intézte ügyesbajos ügyeiket. Nyáron pedig utazgatott. Idővel a fél világot bejárta, és még pénzt is kapott érte. Ebből fedezte a tanulását. No, meg csinosan öltözködött.

Ő maga kiskorától kísérletezgetett otthon. Már akkoriban egyértelművé vált, hogy vegyész lesz belőle. Anya ugyan mindig félt, hogy felrobban a lakás, hogy valakinek a családból valami baja történik a kísérletei miatt. Am nem történt semmi ilyesmi. Sőt, annyira jól haladt az egyetemen, hogy a szerveskémiai tanszék vezetője egyenesen meghívta még hallgató korában a tanszékéhez tartozó laboratóriumba. Igaz, eleinte olyan tedd ide, tedd oda embernek, de mire végzett, megkapta a tanársegédi kinevezését.

Nem voltak anyagi gondjaik. Anyát vitték előre a tanfolyamok, és amikor már a kisujjában volt a szakma minden ismerete, belefogott a nyelvtanulásba. Először németet tanult. Annak idején, az iskolában ezt tanulta, és most jóformán csak fel kellett frissítenie a régi ismereteket, hozzávenni a szakmai zsargon kifejezéseit, és természetesen gyakorolni, gyakorolni. Késeibb belefogott az oroszba is, és abban is gyorsan haladt. Egy idő múlva természetessé vált, hogy őt küldjék külföldre. Keletre, Nyugatra egyaránt.

Meg kell adni, Flóra sem maradt el sikerekben. Igaz, neki nem maradt ideje továbbtanulásra, tanfolyamokra járni. De olyan precízen, lelkiismeretesen végezte a munkáját, hogy rövid idő múltán a expedíció vezetője lett.

Ő akkoriban kezdett komolyan udvarolni Nórának. Egy idő után komoly kérőként mutatkozott be a lány szüleinél, akik szívesen látták a tehetséges ifjút.

Nóráék rózsadombi villájában tett első látogatása után vetette fel otthon, hogy talán ideje lenne a hetedik kerületi régi házból valami jobb környékre költözni. Anyja döbbsen hallgatta a javaslatot. Ellenvéleményében arra hivatkozott, hogy a szülei is

itt laktak. Nem, ő nem tudna innen elmenni.

Flóra ugyanígy érzett. De amikor találkozott a szeme az övével, megértette, hogy unokaöccse szeretné megmutatni a lánynak és családjának, hogy ők se laknak rosszabb helyen. Az ilyesfajta felvágási vág)' ugyan nagyon is messze állt tőle, mégis az ő pártjára állt. Mint ahogyan mindig is azonnal elfogadta a „gyerekek” álláspontját, még ha nem is értett azokkal egyet.

Vagy két hétig eltartott, amíg anyát rá lehetett venni az elképzelésének az elfogadására. És egy hónap se telt bele, máris találtak egy ugyancsak rózsadombi villát az eddigi két nagy és egy kisszobával szemben négy nagy szobával, teljes összkomforttal, ráadásul hatalmas kerttel. Az özvegy bérlő a szomorú emlékektől menekült, és szinte alig kért ráfizetést a cseréért. Hosszasan keresgélt cserelakást, míg végül ráakadt az övékére, amely eléggé ápolat, gondozott volt, és elég helyet biztosított arra, hogy kedvenc bútorait magával vihesse.

Ripsz-ropsz lebonyolították a költözést. Ő pedig tőle szokatlan odaadással segédkezett a berendezkedésnél, az új otthon csinosításában.

Amikor pedig mindennel elkészültek, meghívták Nóri szüleit, hogy megismerjék a leendő meny családját. Akik, mint ezt másnap Nóritól megtudta, igazán nagyon elégedettek voltak mindennel.

Az élet a megszokott mederben zajlott tovább. Csak Flórának akadt itt több dolga: a hatalmas kertet rendben is kellett tartani. Flóra pedig – szokásához híven – most se berzenkedett, hanem zokszó nélkül ezt is felvállalta.

Gyönyörű esküvőjük volt. És pazar. Nóra szülei mindent beleadtak. És ők sem akartak lemaradni.

Határtalanul boldog volt, amikor ifjú feleségére nézett. Nóra amúgy is feltűnő szépség volt. Még ma, a hatvanhoz közeledve is szép. De akkor... Abban az álomszép ruhakölteményben... És mennyien voltak... A Tanács előtt (mert természetesen akkor csak polgári esküvőről lehetett szó) az utca tele volt ismerősökkel, barátokkal, kollegákkal. Az eskető terembe csak a két család – no, meg a két tanú és a legszűkebb baráti kör – fért be. Nóra családja elég népes volt, mindenkinek előtt az anyja részéről. Tőlük csak anya, Flóra mama, Kismari... és Lőrinc...

Persze, hisz akkor Mari már férjnél volt. Sőt! Pocakosán jelent meg. No, még alig lehetett észrevenni rajta, de az arcán már látszott az a jellegzetes gyermekváró mosoly. Kezét biztonságot keresően rejtette férje hatalmas tenyerébe.

Mert Lőrincből sugárzott a biztonság. Érdekes ember volt. A szája, a szeme mindig nevetésre állt. Még akkor is, amikor nagyon komoly, tudományos dolgokat mondott. És roppant közvetlen volt. Mindenkivel. Nemcsak Kismari, mindenki rajongott érte. És egész egyszerűen nem volt ellensége. Anyát és Flóra mamát is első látásra meghódította. Flóra mama a látogatása után kijelentette, hogy Kismari nem is választhatott volna jobban.

És a házasságuk valóban ezt igazolta. Amikor utoljára, most hat éve meglátogatta őket New Yorkban, ugyanolyan forró szerelemmel néztek egymásra, mint házasságuk legelején.

Lőrincet ugyanis – még két éves házások sem voltak – meghívták egy ottani egyetemre előadónak. Lőrinc filológus volt, és döntően az angol nyelv kialakulásával, fejlődési fázisaival, az angol nyelvterületek különböző jellegzetességeivel foglalkozott.

Fogták hát alig hathónapos babájukat, a pöttöm Évit és elindultak a nagy Jueszébe. Ott fel se merült, hogy Kismari munkába álljon. Igaz, akkor még itthon se dolgozott volna, a kicsivel gyesen volt. Az USA-ban azonban természetesen ilyesmiről szó sem

lehetett. Meg aztán különben is. Millió dolga akadt. Legelsősorban is otthont kellett teremtenie. Mégpedig úgy, hogy Évikét egy pillanatra se zavarja meg a változás. És persze Lőrinc is zavartalanul tudjon dolgozni. Ám most senki sem állt mellette. És itt elsősorban Flóra mamára kell gondolni. Aid itthon annyi gondot levett a válláról. Ám most egyedül magára támaszkodhat ebben az új világban.

Kismari pedig vitathatatlanul a helyzet magaslatára emelkedett. Beszerzett, rendezkedett, vitatkozott, takarított, főzött, mosogatott, mosott, szoptatott, gyereket gondozott, őrizte Lőrinc nyugalmát. No, és mindezek mellett aktívan segítette férje munkáját.

Csak később árulta el Lőrincnek, hogy már második gyereküket hordta a szíve alatt, amikor Amerikába jöttek. Hogy miért csak ilyen későn? Nos, hát nem akarta, hogy ez befolyásolja Lőrincet a munka elvállalásában. Sőt, még tovább is halasztotta volna, hogy elmondja, ha hirtelen nem indult volna árulkodó hízásnak.

Ernő eddig is csodálta nővére önfeláldozását, férjhez menetele óta azonban irigykedett is Lőrincre. Egész egyszerűen csodálta Kismarit. Egész lényéből sugárzott a férje iránti szerelme. Úgy tudott egy egészen semleges téma közben Lőrincre nézni, hogy a tekintete izzott az imádatból, a feltétel nélküli odaadástól.

Amerikában is pillanatok alatt meleg otthont teremtett. Ernő nem egyszer látogatta meg őket. Öröm volt a lakásukba belépni. Mindenhol puhaság, melegség fogadta. Jó volt náluk lenni. Az ember az első pillanattól otthon érezte magát. A négy gyerek ellenére. Mert hogy hat éves házassági évfordulójukat már négy apróság mellett ünnepelték.

Ernő végiggondolta saját házasságát. Nóra egészen másmilyen asszony volt. Belőle inkább hidegség áradt. Mindig megfontolt, talpraesett, nyugodt volt. És rendkívül dekoratív. Képes volt hajnalban kelni, hogy ébredő ura ne kócosnak, rendetlennek találja, hanem nettnak, csinosnak, kívánatosnak. Ha közeledett hozzá, mindig engedelmesen viselkedett. Csak éppen úgy érezte Ernő, mintha asszonya jelen se lenne. Hiába várta, hogy egyszer, egyetlen egyszer felesége kezdeményezzen. Hogy egyszer tűz villanjon a szemében. Hogy egyszer teljesen feloldódjon a szerelemben. Nem. Nóra hűvös, távoli maradt.

Évek múlva azután Ernő lemondott ilyen irányú igényeiről. Azaz dehogy. Csupán Nórával kapcsolatban vette tudomásul a langyos együttléteket. Hiányérzetét pedig házon kívül pótolta. Tudta, persze, hogy tudta, hogy némelyik alkalmi partnere csak imitálja az odaadást. De legalább mutatta. Mert Nóra e tekintetben még ezt se tartotta fontosnak.

Egyszer még arra is gondolt, hogy elválik Nórától. Hogy elveszi azt a nőt, akit akkoriban többször is felkeresett. Vali egyáltalán nem volt észlény. Igaz, nem is azt kereste nála. Sőt. Néha közönséges is volt. De forró szerelemmel vette körül. Vagy... legalábbis azt mímelte. Igaz, mindig gavallér volt vele szemben. Néha-néha eszébe jutott, hogy talán ez az oka a feltétel nélküli odaadásnak. De ez kevésbé érdekelte. Nos, igen. Mindennek ára van, mindent meg kell fizetni.

Végül Nóra mellett tartotta egyetlen közös gyermekük, Petra.

Kismariék négy gyereket neveltek fel: két fiút és két lányt. Mind a négy igen tehetséges volt: Éviké gyönyörűen zongorázott, már kislánysként is komoly hangversenyeken lépett fel. Dave régész lett. És kiváló barlangász. Ami, bizony, sok aggodalmat keltett a szüleiben. Ám, azt meg kell adni, eléggé óvatos volt. Végülis kénytelen volt a család hozzászokni Dave szenvedélyéhez, és tolerálni azt. Ron történész lett. Ő pontosan ellentéte volt bátyjának. Folyton a könyveket, könyvtárakat bújta. Alig lehetett kicsalogatni a szabadba, és szinte lehetetlen volt valamiféle sportra

rábírni. Bessy is főiskolát végzett: angoltanárnak tanult. Munkába azonban sohasem állt: nagyon korán férjhez ment, három év alatt három gyereket szült és azokat nevelte.

Ernő sem panaszkodhatott. Petrából igen tehetséges grafikus lett. És nemcsak a keze volt ügyes, remek ötletei is voltak. Már diák korában is tele volt megrendelésekkel.

Az öregek meg – a két testvér – most már egymásnak és a kertnek szentelheték minden idejüket. Mari szeretett a kertben üldögélni, olvasgatni, kézimunkázni. Flórikának pedig mindig tele volt a keze munkával. Pedig ő is nagyon szeretett olvasni. De erre már csak késő esténcént akadt ideje. Akkor azután belemerült valamelyik könyvbe, és éjszakába nyúlóan olvasta. Különösen szerette a verseket. Elolvasott egyet, azután felnézett a könyvből és morzsolgatta magában az imént olvasott sorokat.

Szépen, nyugodtan éltek mindnyájan.

Hirtelen szakadt rájuk a baj. Azaz a baj már régen megvolt, amikor a család értesült róla. Kismarinál mellrákot állapítottak meg. Áttéekkel. Ő pedig titkolózott. Egészen addig, amíg csak lehetett. Hogyan is mondhatná meg a családnak, amikor Ron most került be az egyetemre, Évike az eljegyzésére készül, férje pedig nyakig ül az új tankönyve megírásában. A két kicsi pedig még fel se fogná. Meg azután különben sem érez semmit. Lehet, hogy az egész csak vaklárma. Igazán csak a család unszolására járt rendszeresen szűrővizsgálatra. Azután egyszer csak nem lehetett tovább titkolni. Jöttek a fájdalmak, jöttek a rosszullétek. És amikor Lőrinc bevitte a félig alélt asszonyt a kórházba, akkor már nem volt segítség.

Mari azonnal repülőgépre ült, amikor értesült lánya betegségéről. De már nem találta életben.

Mari azzal az elhatározással indult Amerikába, hogy addig marad, amíg Kismari egészséges nem lesz. Ez, sajnos, nem sikerült. Amerikai tartózkodása igencsak rövid ideig tartott. A temetés után azonnal hazajött. A gesztenyebarna, fiatalos, energikus nő helyett, aki nem rég felszállt a New Yorkba induló PanAm járatra, Ferihegyen ősz hajú, megtört öregasszonyként lépett ki a Malév gép lépcsőjére. Letargikusan üdvözölte eléje jövő fiát, és reszketve kapaszkodott belé.

Soha nem is tért teljesen magához. Hallgatag lett, bizonytalanná vált. Fájdalmába burkolódzó, tüskés ember lett belőle. Flórika állandóan körülötte sündörgött. Azt se tudta, hogyan járjon kedvébe, hogyan vidítsa fel valamelyest Annyira lefoglalta ez a feladat, hogy minden mást elhanyagolt. Először a gyönyörű kert gazosodott el, azután nem maradt elég ideje a főzésre, elfelejtett dolgokat megvásárolni.

Lassan szaladt az egész ház. Nem csoda, mindig is Flórika volt a lelke mindennek. Nóra egyáltalán nem volt alkalmas a ház vezetésére, Petra még kevésbé.

Úgy döntöttek tehát, hogy régi, hetente járó bejárónőjüket arra kéri, naponta járjon hozzájuk. Ez nem is ütközött akadályba: Irmuska nem rég özvegyük meg, és azóta szívesebben tartózkodott máshol, mint otthon. Volt ugyan több ház, ahova járt, de szívesen vállalta állandóra legrégebbi kuncsaftját, mindenekelőtt a két idős nő kedvéért.

Így elintézvén az otthoni problémákat, Nóra kezdte terhesnek érezni állandóan önmaga fájdalmával küszködő anyósa, valamint a mindig körülötte forgoló Flórika jelenlétét. Elkezdte hát rágni a férje fülét, hogy keressenek valami megoldást a két öreg részére. Az első próbálkozása kudarcba fulladt. Ernő döbbenet nézett rá, majd szó nélkül felállt a fotelból, ahol éppen kedvenc sportújságját olvasta. A lapot egész egyszerűen kiengedte a kezéből, hogy az elterült a padlón. Ernő ügyet sem vetett rá. Lassú, súlyos léptekkel kiment a szobából. És ki a lakásból.

Nóra érezte, hogy most az egyszer túllőtt a célon. Tőle teljesen szokatlan

cselekményre határozta el magát. Kiment a konyhába, és összeszedve minden finomságot a hűtőből, valamint előkotorva egy régi, anyjától örökölt, megsárgult szakácskönyvet, gyors, de pazar vacsorát készített. Ami ráadásul különlegesre sikeredett.

Fehér damasztal megterített a nappaliban, virágot is tett az asztalra, sőt, két szál gyertyát is. Azután leült egy fotelba és várt.

Bizony, sokat kellett várnia. Alaposan elfáradt. Lábaik maga alá húzta, és ismét kinyitotta a már előbbieken odakészített könyvet. De most is nagyokat ásitott, amikor belelapozott. Pedig a divatról szólt, amellest részletesen tárgyalt szépirodai problémákat, megoldásokat is. Mindez Nórát igencsak érdekelte. Csakhogy épp most egészen más gondolatok foglalkoztatták. Minduntalan azon járt az esze, hogyan fogadja a férjét. Tegyen úgy, mintha misem történt volna? Bújjon hozzá, éreztetve, hogy dehogyis úgy gondolta, ahogyan a párja értette? Legyen a tekintetében egy kis bocsánatkérés is? Adja a sértődöttet, hogy csak úgy, se szó, se beszéd otthagytá? Amikor ő még be se fejezte a mondatot?!

Egyik variáció mellett sem tudott dönteni. Végül megrázta a fejét: eh, úgy viselkedik majd, ahogy' a pillanat adja. Ebben igazán nagymester volt. El is mosolyodott erre a megállapítására.

Ám a találkozás pillanata nagyon is késett. Lassan éjfél lesz, és Ernő még sehol.

Atyaisten! Csak nem történt valami baja?

Felugrott, és az íróasztalhoz szaladt. Nagyot sóhajtott, amikor megpillantotta az asztal sarkán a slusszkulcsot.

Szóval, gyalog ment. Jó, hogy nem kocsival. Mert amióta ismeri, még nem látta ilyen idegesnek. Mindig tudott uralkodni magán. Arról nem is beszélve, hogy délután ájtott egy szomszéd, és ittak egy vermutot. De hát mit csinál ennyi ideig? Kószál a városban? Vág' beült valahová? O, csak nem akar máshol éjszakázni?

Visszaült a fotelba. Ujjaival dobolni kezdett a karfán. De ettől sem nyugodott meg.

Éjfél jóval elmúlt, amikor meghallotta a kulcs zörgését a zárban. Egy pillanat alatt éber lett. Ám elképzelései hamar szertefoszlottak.

Ernő belépett. Nem nézett körül, nem is köszönt. Határozott, döngő léptekkel ment a hallba. Ott cipőstől ledőlt a kerevetre. Amikor Nóra lépteit hallotta, befordult.

Szóval, egy ideig szó se lehetett a téma folytatásáról.

Ám Nórát nem olyan fából faragták, hogy könnyen lemondott volna a terveiről. Ha momentán nem is beszélt róla, azért tovább szövögette magában az elképzeléseit. Gondolatban már be is rendezte magának a két öreg szobáját, amely a haliból nyílt. Úgy gondolta, valamiféle hibridet alakítana ki: kinyitható kanapéval vendégszobának használhatnák, nagyobb összejövetelek alkalmával pedig összenyithatnák a hallal.

Igen, mindkét felhasználási terv megérett a megvalósításra. Az ismeretségi körük folyamatosan bővül. Milyen remek lenne komolyabb estélyeket adni. Vagy, ha vidékről, esetleg külföldről érkezik valaki hozzájuk, fel lehetne ajánlani, hogy nem kell hotelba mennie.

Azután, amikor úgy gondolta, ismét előhozta a témát. Igaz, most már óvatosabban. Azzal kezdte, hogy anyósa egyre romló állapotában valószínűleg jót tenne neki, ha állandó orvosi, de legalábbis ápolónői felügyeletet tudnának biztosítani a részére. De sajnos – sopánkodott – az isten pénze se volna ilyesmire elég.

Ezzel be is fejezte az aznapi beszélgetést a témáról. Csak két nap múlva említette, hogy találkozott egy barátnőjével, akinek az apja egy emelt szintű öregotthonban van. El se tudod képzelni – mondta –, hogy milyen pazar ilyen helyen az ellátás. No, és

természetesen a gondoskodás. Az öreg egészen megváltozott. Állandóan van beszélgető partnere, nem unatkozik, mint otthon.

Ernő meghallgatta, azután szó nélkül nézte tovább a tévében a meccset. Nórának az volt az érzése, hogy nem is figyelt rá.

Természetesen nem nyugodott bele a kudarcba. Törte a fejét, mivel hathatna a férjére.

Az események pedig neki kedveztek. Ernőt meghívták Etonba egy egész évre előadó tanárnak.

– Persze, úgy döntöttem – számolt be otthon –, hogy nem megyek. Egész egyszerűen nem lehet megoldani. Egyedül nem megyek. De meg különben se hagyhatnám rád a két öreget. De ketten se mehetünk. Magukra pláne nem hagyhatjuk őket.

Nóra egyetértően sóhajtozott:

– Bizony, nagy lehetőséget mulasztunk el. És nem valószínű, hogy még egyszer adódik akár csak hasonló is az életben. – Megsimogatta az ura fejét. – Micsoda sansz! Egy év múlva nyugdíjba készülsz... Ez aztán igazán méltó záróakkord lenne. De... ha nem, hát akkor nem.

Ám közben már megérett a fejében a terv. Két nap múlva – előbb nem akarta a témát felhozni – azzal fogadta Ernőt:

– Képzeld, találtam egy idősothont. Nem, ne szólj közbe. Hallgass végig.

Ernő megadóan hallgatott el, mimikával éreztetve nevével, hogy neki aztán hiába mond erről bármit. Ő ebbe nem egyezik bele.

Nóra folytatta:

– Emelt szint. Pazar épület. Hatalmas park cukrászdával, kis vegyesbolttal. Mosolygó emberek beszélgetnek, hintaszékben ülnek, kártyáznak, sakkoznak. És szintén mosolygó stáb sétál körülöttük, lesve minden óhajukat. Várj! Még nem fejeztem be – intette le párját, amikor látta, hogy valamit mondani készül. – Adnak helyet két hétre is, ha a gondozóik szabadságra mentek, esetleg festetnek. Két hónapra is. No, és persze egy évre is. Ugyan! Én se gondolok véglegesre. Az ideiglenes meg tulajdonképpen olyan, mintha valahova elutaznának. Hidd el, boldogan mennének.

Ernő ingatta a fejét:

– Értsd meg: képtelen vagyok rá. Annyit tettek értem... értünk... Nem tehetjük meg velük.

– Mit? Hogy egy év teljesen gondtalan életet biztosítunk nekik? – replikázott Nóra.

Felállt a fotelból, és vállát vonva indult a konyha felé:

– Vedd úgy, hogy nem szóltam semmit.

Két nap múlva azzal állt elő:

– Képzeld, a Kerekesné apja is egy ilyen otthonban van. Azt meséli, hogy egészen megváltozott az otthon magába forduló, folyton panaszkodó öregember. Mindig vidám, és tele van ottani történetekkel. És, nem fogod elhinni, de még a leletei is jobbak.

Ernő nem is reagált az elhangzottakra. Nóra pedig nem folytatta a témát. Csak négy nap múlva. De akkor mindent bevetett. Sürgette az idő: mindössze két hét maradt az ajánlat elfogadására.

– Gondolkodtál a dolgon? – kérdezte. – Mindentől függetlenül eszedbe jutott-e, mitől fosztod meg anyádat és Flóri mamát? Egyszer nem nekik kellene gondoskodni mindenkiről, hanem őket gondoznák, babusgatnák. Annyira, amennyire nekünk sose

lesz időnk. Hát nem megérdemelnék?

És Ernő megingott. Nóra éles szemét ez nem kerülte el.

Akkor most... – Határozta el magában. – Addig kell ütni a vasat, amíg meleg.

De taktikát változtatott Este hatalmas csomaggal tért haza. Alig bírta hazacipelni. Ernő meglepődve állt mellette, amikor kihámozta a benne levőket: képek és képek. A családról: Kismariról és Ernőről. Szüleikkel, nagyszüleikkel és természetesen Flóri mamával, apró csemetékként hason fekve, később a nyurga Ernőké karikával, Kismari lobogó hajjal és diabolóval. Ernő katonaruhában, Kismari menyasszonyi díszben, ifjú férje vállán nyugtatva a fejét Azután az unokák. Sorban, és sokféle korban, pózban. Egyedül és többen, csak a gyerekek, majd szülőkkel, Flóri mamával, más rokonokkal.

Kis keretben polcra, nagy keretben falra.

Ernő csodálkozó tekintetére Nóra a világ legtermészetesebb dolgaként válaszolta:

– Hogy az otthonban is állandóan a család közelében érezzék magukat.

Mintha már elintézett ügy lenne az az otthon.

– De hiszen... – dadogta Ernő.

Nóra folytatta:

– Nem rég nyílt a területben egy pazar otthon. Természetesen emelt szintű. Ó, csak látnád, micsoda élénk élet zajlik ott. Nem unatkoznak az öregek magukban, mint családban, ahol mindenki siet, sőt, rohan a munkája, a tanulása után. Mindig van kivel társalogni, mindig akad valamiféle program. Meg fogsz lepődni, ha meglátod. És a két kis öreg... egyenesen boldog lesz, hogy ott lehet.

Az utolsó szavakat Ernő már csak az ajtóból hallotta. Megintcsak nem talált más megoldást, mint hogy elrohanjon otthonról.

De Nóra tudta, hogy már győzött. Most nem izgult, mikor jön haza a férje. Nyugodtan ült le olvasni, majd jóízűen megvacsorázott, nézte egy ideig a tévét, azután lefeküdt.

Éjjel valamikor hazament Ernő. A vacsorához hozzá se nyúlt, és a hallba ment aludni.

Reggel hiába viselkedett úgy Nóra, mintha semmi se zavarná együttlétüket, Ernő tudomást se vett a jelenlétéről.

Az asszony csak legyintett magában. Ebédidőben pedig bement az otthonba érdeklődni, hogyan lehet bejutni. És a hallottaknak megfelelően elkezdett intézkedni. Skrupulus nélkül emelte le a közös számlájukról minden megbeszélés nélkül a befizetendő összeget, kiválasztotta a két öreg leendő lakosztályát, megbeszélte a költözés időpontját. A megbeszélés végén kissé zavartan jegyezte meg:

– Az öregek általában félnek a változástól. Ezért azután azt mondjuk nekik, hogy csak addig lesznek itt, amíg a lakást renováltatjuk. – A tárgyaló fél arcának önkénytelen grimaszát látva, hozzátette: – Persze, ha nem érzik jól magukat, akkor valóban hazavisszük őket.

Ernő tüntetően nem reagált Nóra utólagos beszámolójára. De valójában egyáltalán nem tudta, mit tegyen. Az egész ügyvel kapcsolatban ambivalens érzései voltak. Az angol út ugyanis realitássá vált. Már pedig az öregekkel terheltlen szó sem lehetett róla. Pedig egyre jobban vágyott erre a lehetőségre. Milyen szép is lenne: nyugdíj előtt feljutni a csúcsra. O, ha Kismari élne! Bebizonyíthatná neki is, hogy az itthoni, jóval szerényebb lehetőségek sem állhatnak az igazi tehetség útjába. No, de Lőrincnek feltétlenül megírja. No, persze csak akkor, ha ki tud menni. Ám ezt csak úgy tudja megoldani, ha az öregek

– valóban csak ideiglenesen – beköltöznek egy ilyen otthonba. De azt most szentül megfogadja, hogy ahogy hazajönnek, azonnal visszahozza őket. Akkor nem ismer pardont...

Így megnyugodva, végül is beleegyezett a dologba. Most már csak az volt hátra, hogy közöljék anyával és Flóra mamával a döntést. Hát – ez se lesz egyszerű.

Nóra ismerte már annyira a férjét, hogy arcának rezdüléseiből leolvassa a gondolatait. És, döntően azért, nehogy újból feléledjen Ernő tiltakozása, magára vállalta a kényes közlést.

Mindenek előtt pazar vacsorát készített. Ünnepelesen terített: virág is volt, gyertya is égett, bensőséges fényt vetítve az asztalra.

Nóra pedig nagyot sóhajtott:

– Hosszú ideig nem lesz alkalmunk ilyen meghitt vacsorára. Jövő héten jönnek az első mesteremberek. Ugyanis már nem halaszthatjuk tovább a felújítást. Ugye, mondtam – fordult a férjéhez –, hogy már többször is megrázott az áram. A mester is mondta, hogy ezek az alumínium drótok igencsak veszélyesek. Szörnyű rágondolni, mi minden szerencsétlenséget hozhatott volna ránk. Aztán a konyhakő. Hány helyen kopott már ki. Egy rossz lépés és az ember kitöri a nyakát. Eh – legyintett –, nem is tudnám felsorolni mindazt, amit a kivitelező javítandónak ítélt. – Rövid szünet után folytatta: – Persze, anyáéknak lesz a legrosszabb. Nem is tudom, hogyan oldjuk meg. Valamit pedig feltétlenül kell találnunk. Nem maradhatnak a porban, piszokban, rendetlenségben. Ó, hiszen még ebédelni se tudnak. Meg reggelizni se. És, természetesen vacsorázni se. Hisz nem fog működni a hűtőszekrény. Sem a gáztűzhely. Jaj, hogy eddig nem jutott eszembe! De azért egy pillanatig se izguljanak anyáék. Mindenképpen megoldjuk a problémát – fejezte be, megállapítva magában elégedetten, hogy sikerült megijesztenie a két öreget.

Az ünnepi külsőségek ellenére nem igazán sikerült jó hangulatot teremteni. Ám lehet, hogy Nórának ezúttal nem is ez volt a célja.

Lefekvéskor odasimult Ernőhöz:

– Te csak intézd nyugodtan azt az angliai utat.

Ernő a másik oldalára fordult. Egyáltalán nem érezte magát nyugodtnak. De nem tiltakozott.

Nóra várt két napot, és csak akkor jelentette be lelkesen a családnak:

– Nem fogjátok elhinni, milyen remek megoldást találtam. – A kíváncsi szemeket látva, folytatta: – Nem rég épült nem messze tőlünk egy idősotthon. – A két öreg szemében a megrettenést észlelve, gyorsan hozzátette: – Szó sincs olyan aggok házáról, mint amire az ember az első pillanatban gondol. Kúriaszerű épület, hatalmas, gondozott park, mosolygó gondozó gárdával. És arra is berendezkedtek, hogy állandóra, de főleg arra is, hogy ideiglenesen fogadják a lakókat. Pont az ilyen esetekre számítva, mint amilyenben most mi is vagyunk. Külön kis lakosztályok állnak a lakók rendelkezésére. Azok pedig mindennel fel vannak szerelve: van egy csepp konyha, hűtőszekrényel, a szobában televízió, telefon. Földszintes épület, mindegyik lakáshoz kis terasz tartozik. Álomszép. Azt javasolom, menjünk el és nézzük meg. Ez még nem kötelez minket semmire. Ha nem tetszik, hát akkor nem.

Mari szemében könnycsepp jelent meg. Flóra azonban érdeklődéssel nézett Nórára:

– Jól van. Nézzük meg. – Azután Marihoz fordult: – Hallottad, hogy itthon nem maradhatunk.

– Igen – jött a szomorú válasz. – És tudomásul vettem, hogy útban vagyunk. Hogy itthon nincs szükség ránk. Ezért aztán helyünk sincs többé.

– Ugyan, anya! Szó sincs ilyesmiről – folyt a beszélgetésbe Ernő rekedt hangon.

– Hogy is tetszik ilyet képzelni – reagált Nóra indignálódott hangon.

Flóra megfogta Mari kezét és rámosolygott:

– Meglásd, milyen jó lesz ott nekünk. Semmire nem lesz gondunk, és egy egész hadsereg lesi a kívánságainkat.

Mari nem válaszolt. Szó nélkül elhagyta a szobát. Bevonult a Flóriával megosztott kuckójukba és magára zárta az ajtót. Nővére utána ment és kopogott.

– Én vagyok, Marikám, nyisd ki. – És, hogy válasz nem jött, könyörgőre fogta: – Engedj be, drágám. Beszéljük meg a dolgokat.

– De más nem jöhet be – fordult a kulcs a zárban.

Hogy hogyan csinálta Flóri mama, sohasem derült ki. Tény, hogy Mari többé nem ágált a költözés ellen. Sőt! Csomagolni kezdett. Minden holmiját előszedte, hosszan nézte, majd visszatette a szekrénybe, hogy rövid idő múltán ismét elővegye és egy bőröndbe rakja. Ugyanezt tette a régi fényképekkel, sovány kis könyvtárának minden egyes darabjával, és a többi csecsebecséivel, emlékekkel.

Egyebekben úgy viselkedett, mint az otthon említése előtt. Csupán egyben változott: sohasem mosolygott. Mindig komoly, szinte komor arcot mutatott. Ha kérdezték, mi baja van, azt felelte: semmi. Ernő is, Nóra is látta rajta az álarcot, de mögé csak Flórika látott. Mindent megtett hát, hogy felvidítsa: kedvenc ételeit főzte, régi emlékeket hozott fel, mindig sürgött-forgott a húga körül, leste annak minden rezdülését, igyekezett mindenben a kedvében járni. Mari el is fogadott tőle mindent, de semmi sem csalt örömet a vonásaira.

Aztán eljött a születésnapja. Soha még annyi ajándékot nem kapott. Az ünnepi vacsora alkalmával, amit minden megjegyzés, minden dicséret nélkül fogyasztott el, szóra se méltatva a díszes terítéket, szépen sorba rakta az ajándékokat, és a vacsora végeztével egy kurta köszönőmmel felállt, összefogta a kapottakat és vitte azokat a sajátjába.

Egyik este Nóri megjegyezte, hogy elsején kell elfoglalni az otthonban a lakosztályukat.

– Akkor jó lesz igyekeznem. Még egy csomó mindent nem csomagoltam be – mondta vidáman Flóra mama, mintha valamiféle csodálatos nyaralásra, utazásra készülne.

Mari egy szót sem szólt. Igaz, ő már összecsomagolt, bár néhány apróságot még be szeretne suvasztani a kofferba. Igaz, akkor néhányat ki is kell vennie, mert már egy gombostű se nagyon fér be. No, még meggondolja, mi a fontosabb, mi a kevésbé lényeges.

Az elsejéig tartó nyolc nap készülődéssel telt el. No, és természetesen sok vacillálással: kell? nem kell?

– O, hát nem történik semmi baj, ha valami kimarad. Utólag is be lehet vinni – készségeskedett Nóra.

Ernő úgy viselkedett, mintha egy történet külső szemlélője lenne. El akarta hitetni magával – és mindenki mással –, hogy neki az egészhez semmi köze. És a jelek szerint ez sikerült is. Legalábbis, ami önmagát illeti. Ám a többiek is úgy tettek, mintha elhinnék.

És elkövetkezett az öregek beköltöztetése. Nóra csupa készség volt, azt se tudta, mivel kedveskedjen anyósának és Flóra mamának. Ernő meg tette a dolgát, magatartásával éreztetve, hogy testben ugyan ott van, de lélekben nem vesz részt

anyjának s nagynénjének elköltöztetésében. Ő aztán igazán nem tehet róla, hogy a sors így hozta a dolgokat. Ő mossa kezeit. Természetesen mindent megtesz, hogy a két öreg ott minél komfortosabban, minél elégedettebben éljen. De lám, viselkedése is közli a világgal, hogy egyáltalán nem ért egyet életük ezen fordulatával.

A költözés befejeztével még egy félórácskát ott ténferegtek a két személyre elég kicsinek szabott szobában. Nóra időnként felugrott és megigazított egy nippet, egy terítő csücskét. Közben Ernő néhány szöveget vert a falba, hosszasan nézegetve, hogy jó helyen lesz-e az ide szánt fotó. Külön gonddal helyezte el a vallási tárgyú képeket, az anyja ágya fölötti Mária-kép alá még egy rózsafüzért is aggatva. Amikor pedig mindezzel végzett, fel-alá kezdett járni a szobában, majd az óráját nézegette. Nóra észrevette. És gyorsan reagált rá annál is inkább, mert semmi értékűt nem látta, hogy tovább maradjanak. Legfőképpen azért, mert anyósa szeme gyanúsán kezdett fényleni. Akkor már sokkal inkább elnézte azt a tettetett közönyt. Szóval, igazán mindent elrendeztek, amit lehetett.

– Jaj, nekünk sietnünk kell – állt fel. – Pedig még szívesen gyönyörködnék itt egy kicsit. Olyan barátságos lett az egész – hajolt Máriához, arcát annak arcához érintve, mintha csókot lehelne rá. – Aztán ne felejtsetek megszámolni a sarkokat – intette az öregeket, miközben Flóra mamát is részesítette a puszi mímelésében.

– Akkor mi megyünk – karolt bele Ernő a feleségébe, szinte erőt merítve ettől a távozáshoz. – Aztán jövünk mi gyakran. Csak meg ne unjatok.

Ahogy távoztak, Flóri felugrott a székből és elkezdett rendezgetni. Legelőbb is a hűtőbe rakta a hozott ételek közül a hűtendőket. A kenyeret becsomagolta, hogy ki ne száradjon, a bonbonos dobozt az asztalra helyezte, hátha Marinak kedve kerekedik megkóstolni.

– Finom – unszolta a hűgát. – Bontsd fel.

De Mari mereven ült a széken, és válasza se méltatva a javaslatot, csak nézett maga elé. Mintha valami nézőtéren ülne. De gondolatai láthatóan nem a szobában történetekre összpontosultak. Mintha az előadás, amit éppen néz, nem lenne elég érdekfeszítő. Sőt, kissé unalmas lenne. De valami okból nem hagyhatja ott az előadást, végig kell szenvednie.

Csak akkor csillant fel a szeme, amikor Ernő másnap beugrott. Igaz, csak néhány pillanatra, mert sürgős dolga volt, de legalább addig egy csöpp örömet hozott anyja életébe. Sajnos, a következő napon egyáltalán nem ért rá, csak másnap. Aztán – micsoda kegyetlen is az élet – csak egy hét múlva. És utána is majd minden héten szakított időt a látogatásra.

Egészen addig, amíg aktuálissá nem vált az angliai utazás. Akkor Nórával jöttek el. Az asszony pedig elmondta, micsoda óriási lehetőség ez az út, hogy a világerő se szabad kihagyni.

– De, majd meglátjátok, milyen hamar elmúlik az az év. És persze, gyakran hívunk majd titeket – csicseregte. – És természetesen küldünk fényképeket is. No, meg gyakran jövünk haza látogatóba. És mi mindent hozunk nektek! El se tudjátok képzelni.

Bár ez az utóbbi kecsegtető ígéret egyik öreget se kábította el, Flóri legalább úgy tett, mintha örülni tudna ennek az útnak. Igen, úgy tett. Pillanatnyilag ugyanis csak azt volt képes felmérni, hogy hosszabb ideig nélkülözniük kell Ernő látogatását. Most egyáltalán nem volt képes felmérni az unokaöccsére ebből az útból háramló előnyöket. Mari még az öröm színlelésére sem volt képes. Szenvedő arca elkerülte Ernő figyelmét. Nóra sem látszott észrevenni. Flóri pedig abban a tudatban nem reagált rá, hogy néhány nap alatt elmúlik Mari rossz kedve.

De nem így történt. Mari fájdalma, megbántottsága tartósnak bizonyult. Flóri

kérdéseire is alig válaszolt. Inkább csak a fejével intett a kérdésnek megfelelően igent vagy nemet. Amiben pedig nem kellett állást foglalnia, azt nem méltatta meghallgatásra sem. Sokszor ültek egymással szemben az asztal mellett. Flóri rendszerint varrt valamit. Mari ölbe tett kezekkel ült, szótlanul. Csak időnként vette elő a zsebkendőjét, hogy letörölje elő-előbukkanó könnyeit. Nővére megpróbált valamilyen beszélgetést kezdeményezni, de nem járt sikerrel. Amikor pedig Mari soknak ítélte a próbálkozást, fogta magát s kiment a folyosóra. Ott járkált fel és alá bánatosan. A szenvedés nemcsak az arcán látszott, egész magatartása erről tanúskodott. Dereka meghajlott, ujjai idegesen remegtek. Nem sok idő múlva járása olyan bizonytalan lett, hogy állandóan kapaszkodnia kellett a folyosón végighúzódnó korlátban. A teraszra még néha kiült, de azzal is hamar felhagyott.

Flóri igyekezett más módon is jobb kedvre deríteni. Azelőtt Mari szeretett jókat enni, és élvezettel tekintett a gusztusosán, ízlésesen tálalt étkekre. Flóri hát ilyesmivel kísérletezett. Mindhiába. Marit egész egyszerűen nem lehetett kizökkentem keservéből.

Pedig Ernő gyakran jött haza. És mindig valami kedves ajándékkal lepte meg az anyját. Sőt, később – Nóri unszolására – még Flóra mamának is kedveskedett valamivel.

Az ember azt gondolná, hogy Mari legalább ilyenkor felhagyott a szomorkodásával. De nem! Az obligát puszkolás után leült egy székre, és – meg se mukkant. Ernő annál harsányabban igyekezett jó hangulatot teremteni. Miközben Flóra mama sürgött-forgott, hogy valami mindig fogyasztásra váró ínycsokkal kínálja a vendéget, és élénken érdeklődött Ernőit angliai élményeiről, Mari nem vett részt a társalgásban. Flórinak volt egy olyan érzése, hogy Mari magatartásában szerepet játszik az a szándék is, hogy az egész világ végéig észre és méltányolja az ő fájdalmát. Minderről azonban tartózkodott bármit is hangosan kiejteni. Sőt, még saját magát is igyekezett eltéríteni ettől a gondolattól.

Lassan lejárában volt a tanév, ami Ernőt Angliához kötötte. Flóri szilárdan bízott abban, hogy a végleges hazajövele orvosolja Mari fájdalmas, mindent elutasító viselkedését.

A tanév befejezése előtt Ernő utolsó látogatására készültek. Flóri állandóan arról beszélt, milyen pazar is lesz, ha végleg hazajönnek. Mari erre sem reagált, de izgatottsága fokozódott. Nővére tisztán látta rajta, hogy őbenne is feléledt a remény.

Meg is érkezett Ernő, és nem is egyedül. Nóra is hazalátogatott. Flóri nagy ovációval fogadta őket. Szerencsére akadt a háznál kettejük részére is kínálni való. Miután minden található finomságot az asztalra tálalt, leült és azonnal kérdéssel fordult a vendégek felé:

– Mikor jöttök haza?

Ernő a szalvétával kezdett babrálni. A nyakába tette, azután – ráébredve, hogy nem ebédre, csak nassolásra van szó – a kistányérja mellé tette, többször is szétnyitva, összehajtogatva és lesimítva.

A kérdés megválaszolatlanul lebegett egy ideig a levegőben. Végül Ernő zavartan dadogta:

– Anya, drága, most nem jövünk haza... Még egy évig maradunk...

Mari ajkai elfehéredtek. Néhány másodpercig szólni se tudott, csak kapkodott levegő után. Azután felállt, és merev tartással, a szavakat kipréselve magából közölte:

– A lányom után a fiamat is elvesztettem.

Megfordult és az ágya felé tartott.

– De anya, drága... – állt fel Nóra is.

Ám Mari magatartása olyan elutasító volt, hogy nem tudta folytatni.

Mindnyájan felálltak az asztaltól és körülvették Marit. Ő azonban úgy tett, mintha a többiek ott se lennének. Végül Flóra mama intett a házaspárnak, hogy legjobb lesz most őket magukra hagyni. Majd ő beszél a húga fejével. Kikísérve őket még hozzátette:

– Váratlanul érte anyát a bejelentés. Jobb lett volna, ha előre értesíttek erről minket. Akkor talán tudtam volna hatni rá, hogy ne fogja fel ilyen tragikusan a dolgokat.

Nóra még magyarázta, hogy mit jelent majd Ernőnek nyugdíjban, ha maradnak, de Flóri nem figyelt rá. Ő is becsapottnak érezte magukat. Még az is felmerült benne, hogy eleve ezzel a szándékkal utaztak ki. Csakhogy azzal is tisztában volt, hogy a szándékukat semmiképpen sem változtatják meg. Most pedig azt találta a legfontosabbnak, legsürgősebbnek, hogy Marit megnyugtassa. Éppen ezért szinte kiteszkolta Ernőket.

– Még jelentkezünk természetesen, mielőtt elutaznánk – szólt Nóra vissza.

Bár mindezt suttogva beszélték meg? Mari pedig elég erősen nagyot hallott, tudta, hogy miről van szó. És, hogy elvágjon minden további kísérletet a téma folytatásához, komoran jegyezte meg:

– Ezek után nincs többé keresnivalóm a földön. Meg akarok halni.

Az egészben az volt az ijesztő, hogy látszott rajta, Flóri is azonnal értette, hogy nem puszta fenyegetésről van szó. Nem sajnálatni akarja magát Mari, és nemcsak hatásos reagálásnak szánta. Egész egyszerűen így gondolta, így érezte.

És ezentúl ennek megfelelően viselkedett. Ételt, italt is csak altkor vett magához, amikor már kínozza az éhség, a szomjúság. Pár nélkülözhetetlen szón, mondaton kívül beszélni se volt hajlandó. A mozgását is a minimumra csökkentette, és a legszükségesebb pár lépést is csak botra támaszkodva tudta megtenni. Olyan benyomást keltett, mintha alvajáró lenne. Ha szóltak hozzá, meg se hallotta. Nem színlelt, hanem valóban nem jutottak el hozzá a hangok.

Flóri, látva, hogy nem boldogul, igénybe vett minden segítséget az otthonban: És minden segítséget meg is kapott. A pszichológus naponta többször is belátogatott hozzá, de ő sem ért el semmiféle eredményt. A pszichiáter is megvizsgálta, de konkrét betegséget nem állapított meg.

Mari pedig nem változott. Egyre soványabb, egyre szikárabb lett. És egész egyszerűen tudomást se vett a világról, a környezetét se vette észre. Rövid idő alatt alaposan lefogyott.

Egy idő után Flóri levelet küldött Ernőnek, amelyben beszámolt a nyugtalanító helyzetről. Jó lenne, ha haza tudnátok jönni, írta, mert sem én, sem az otthon megfelelő szakemberei nem képesek orvosolni Mari baját. Ami most már meghaladta a lelkieket. A sok koplalás ugyanis egyéb, fizikai bajokat is előidézett. Gyertek hamar, legalább egy rövid időre.

A válasz nem késett. Természetesen, jönnek. Azonnal. Már persze akkor azonnal, ahogy lesz egy szusszanásnyi idejük. Mert pillanatnyilag nincs, írta Nóra. Még vasárnap se. Most is rohan, hogy otthon minden rendben legyen. Ugyanis nem messze tőlük, egy kisvárosban nyílik egy bevásárló központ. És olyan okkázival lehet kapni pontosan azokat a dolgokat, amelyek az ő lakásukból annyira hiányoznak, hogy jóformán nem is mernek vendégeket fogadni. Ezek nélkül az otthonuk olyan sivár, olyan... ideiglenes. De, ha előbb nem, jövő vasárnap jönnek. Azaz, inkább szombaton. Most már be is fejezi a levelet. Expressz adja fel, hogy mielőbb megkapja Flóri mama. Sajnos, épp a sürgősség miatt nem tudja megvárni Ernőt, hogy ő is írjon néhány sort.

Flórika nem tehetett mást, mint várta a következő hét végét. Mari pedig folytatta haldoklását. Többnyire néma volt, csak akkor mondta el tervét valakinek, ha az azért kereste fel, hogy lebeszélje éhségstrájkjáról, rávegye a normális életvitelre. Ilyenkor elmondta, hogy meg akar halni, ezért hát minden, ami ennek ellenében hat, csak meghosszabbítja földi életét, ahol immáron semmi keresnivalója.

Tévedés lenne azt hinni, hogy Mari beszélgetőpartnere figyelmét, vagy pláne, sajnálatát akarta volna felkelteni. Egész egyszerűen csak elmondta a saját szempontjait, amiért ezt az utat választotta, és amiért ettől nem lehet őt eltéríteni.

Ezen kívül jóformán meg se szólalt. Legfeljebb egy-két szóval közölte – főként Flórinak a legszükségesebbeket.

A fizikai állapota pedig napról napra romlott. És egyre gyorsabban. Ernőékre várva szerdán már fel se tudott kelni az ágyból. Csütörtökön már egyenesen ijesztő volt az állapota, és aggasztóan nézett ki. Pénteken már azon izgult Flóri, hogy Ernő még életben találja. Az otthon orvosa már a hét elején kórházba vitette, de onnan még aznap hazaküldték: Nem tudtak tenni érte semmit, ne rontsa hát a statisztikájukat.

Ernőék szombaton délután a MALÉV gépével érkeztek.

Nóra harsányan nyitott be egy hatalmas csomaggal:

– Nem fogjátok elhinni... – és altkor megpillantotta az anyósát.

A torkára akadt a szó, és benne rekedt a mondanivaló. Ernő odament az ágyhoz és megfogta anyja csontig lesoványodott kezét. Mari kinyitotta a szemét és ránézett. De a tekintetében nem csillant felismerés.

Nem maradtak sokáig. Ernő hang nélkül szorongatta Flóra mama kezét:

– Nem tudtuk, hogy ilyen súlyos a baj – mondta lesütött szemmel. – Holnap korán reggel jövünk – búcsúzott.

Este az otthon egyik nővére hívta a szállodát, ahol megszálltak. Közölte Mária néni fiával a szomorú hírt, és részvétét nyilvánította. Ernő eltartotta a kagylót a fülétől, és Nórához fordult:

– Nincs többé... – suttozta.

Kezébe temette az arcát. Nóra odament hozzá, megsimogatta a fejét:

– Erősnek kell lenned. Hiába, ez az élet rendje. Az öregek elmennek...

Azután abbahagyta a vigasztalást, látva, hogy minden igyekezete hiábavaló. Talán jobb is, ha egyszerre kitör belőle a gyász, gondolta.

Másnap korán reggel mentek az otthonba. Flóra mamára alig ismertek rá. A mindig tevékenykedő asszony az éjszaka összeesett. Tegnap óta töpörödött öregasszony lett belőle. Csak ült összeroskadva. Szeme a semmibe révedt. Arcán az állandó mosolygásban született ráncok hirtelen fájdalmat tükröző barázdákká váltak. Örökké dolgoz kezei tehetetlenül remegtek, vergődtek az ölében.

Ernő szótlánul átölelte. Flóra mama a fejét unokaöccse mellére támasztotta, és mint a vulkán, úgy tört ki belőle a zokogás. Azután leültek Mari ágyára, fogták egymás kezét.

Mindent Nórának kellett intéznie: Ernő tehetetlen bábbá vált a gyászban.

Egy pár napig még Pesten maradtak a temetés után is. Azután elutaztak. Flórika egyedül maradt.

A lakók egymásnak adták a kilincset, nehogy Flórika magára maradjon. Szóval tartották, mindenféle nassolással kedveskedtek neki. Ám ő csak akkor mosolyodott el, amikor Mari került szóba. Ilyenkor néha az ágyára tekintett, felugrott, eligazította a takarót. Csak akkor eszmélt rá, hogy az az ágy üres. Hogy Mari már nem igényli a

takaró melegét. Akkor megjelent Flórika szemében egy fájó, szemet lelket maró könnycsepp. A nővérektől belédiktált nyugtató valamennyire lecsendesítette.

Estére altatót kapott. Mégis éjfél utánig csak forgolódott az ágyában. Azután elnyomta az álmot.

Reggel frissen ugrott fel, szaladt a konyhába, hogy' reggelit készítsen Marinak. Már elővette a vaját a hűtőszekrényből, amikor rádöbbsent, hogy' nincs kinek kenyeret kenni, zöldpaprikát, paradicsomot mosni, szeletelni, tejeskávét készíteni lágyan, kevés kávéval, ahogyan Mari szereti.

A keze megállt. Bement a szobába, leült egy' székre, Mari ágyával szemben. És gondolatban beszélt a húgával. Szemrehányást tett neki, hogy itthagya. No, nem mérgesen, hanem szelíden, simogatást is küldve az orgó-morgó szavak után, nehogy megsértődjék a drága.

Egyezzerre csak kapta magát, vette a szatyrot, a pénztárcáját, és igyekezett a közeli boltba, hogy vegyen ebédre valami finomat. Ugyanis ma olyan ebéd lesz az otthonban, amit Mari nem kedvel.

A portás tartotta vissza, amikor Flórika közölte vele elmenetele célját. Kábán vette tudomásul, hogy nincs többé értelme az ilyen vásárlásoknak.

Nem volt kétséges, hogy Flórika belezavarodott Mari halálába. Az otthon pszichológusa próbálta oldani Flóri néni zavarát, lassan visszavezetni őt a valóságba anélkül, hogy újabb lelki megrázkódtatásba esne. Mindhiába: nem sikerült semmiféle igyekezete.

Ekkor úgy döntöttek, hogy értesíteni kell Mari fiát nagynénje állapotáról. Megírták neki: jó lenne, ha haza tudna jönni, és megbeszélhetnék a teendőket.

Sajnos, Ernőt nem engedte a munkája. De azt írta Nóra – mert hogy ő válaszolt –, hogy igyekeznek mielőbb időt szakítani egy' látogatásra. Erről időben értesítést fog küldeni.

Újabb próbálkozás következett: Flóri mama lakótársnőt kapott: Nelli néni szívesen költözött hozzá. Nem volt a jelenlegi lakótársnőjével se semmi baja, de annak a sógornője készült beköltözni, és Leona többször is – minden rossz szándék nélkül – azon sóhajtozott, hogy milyen szívesen osztaná meg a lakását Terivel, akivel mindig is nagyon jó viszonyban voltak. És akivel tudna beszélgetni a régi emlékekről is. Nelli beköltözése óta jobban volt a testvérpárral. Életfelfogásuk sokban hasonlított, így rövid idő alatt jó barátságot kötöttek. Amikor pedig Flórika egyedül maradt, Nelli ideje nagy' részét vele töltötte, és igyekezett őt vigasztalni. Flórika is örült a megoldásnak.

Úgy látszott, szerencsés volt az összeköltöztetés. Nelli figyelmes volt, empátiája jó irányba terelte Flórika gondolatait. Flórika hallgatott is rá, pedig az korban akár a lánya is lehetett volna 97 éves lakótársának.

Az otthon meg is írta Ernőnek: úgy tűnik, lassan megoldódnak a problémák.

Nem sok idő telt el ottlakása óta, amikor egyik éjszaka rosszul lett Nelli. Az ébren alvó Flórika azonnal felébredt. És abban a minutumban visszaváltozott a régi tevékeny, mindenkit segítő társsá. Fürgén ugrott ki az ágyból, vizes borogatást tett Nelli homlokára, felültette, fogta a fejét. És csengetett a nővéreknek, látva, hogy nagyobb itt a baj, mint amin ő tudna segíteni.

Két nővér is ott termett másodperceken belül. Nelli közben eszméletét veszítette. Az egyik nővér, Julika ugrott a telefonhoz és hívta az ügyeletét. Elmondva a tüneteket, az ügyelet úgy döntött, hogy rohamkocsit küld. Amíg az megérkezett – igen rövid idő múlva – hárman tüsténkedtek Nelli körül.

Ám a mentőorvos már csak a halál beálltát tudta megállapítani.

A nővérek azonnal átszállították Flórikát egy éppen üres másik szobába. Egyikük visszament a halottat ellátni, a másik Flóra mama mellett maradt, aki egy pillanat alatt visszaesett apátiájába. Csak ült az ágy szélén, az ajka remegett, majd az egész teste reszketni kezdett. Szeme értelmetlenül meredt a világba, és lassan eleredt a könnye. Még a mentőorvos adott be neki egy nyugtató injekciót, ami azonban egyáltalán nem használt.

Flórika ettől kezdve szinte élő halott volt. Hangtalanul járkált a szobában, a folyosón. Csak akkor szólalt meg, ha mondtak neki, kérdeztek tőle valamit. Moty'ogó beszéde egyáltalán nem függött össze a felmerült témával. Nemigen lehetett érteni a szavát. Azt azonban kérdés nélkül is mindig megemlítette, hogy semmi baja. Igazán nem fáj semmije. Csak gyengének érzi agát. Roppant gyengének.

Járás közben mindig kapaszkodót keresett. Háta még az addigiaknál is jobban meghajlott. Lépései bizonytalanná váltak, négy-öt lépés után meg kellett pihennie. Csak egy nagyon csöpp ételt lehetett belédiktálni. Később már sem az evésre, sem az ivásra nem lehetett rávenni.

Végül kórházba kellett szállítani. Kerekos kocsiba ültette a mentős, mert akkor már jártányi ereje sem volt. Akiket látott a mentőautóhoz kísértében, azokat megnyugtatta:

– Nem fáj semmim. Csak roppant gyenge vagyok.

Az otthon értesítette Ernőt, aki most azonnal haza is utazott a feleségével.

Mire hazaért, Flórikát már csak gépek tartották életben.

Ernőnek több minden elintézni valója akadt, így nem tudott minden nap bemenni a kórházba. De azért naponta – no, legfeljebb kétnaponta – érdeklődött nagynénje hogyléte feleli.

Nem egészen egy hét múltán az orvos üzent neki, hogy beszélni szeretne vele. Aznap sűrű teendői nem engedték meg, de másnap beszaladt a kórházba. Flóra mama ágya mellett az intenzíven csak kevés időt töltött, hisz a beteg nem volt magánál, Ernő csak ott téblábolt, nem tudott mit kezdeni a helyzettel.

A folyosóra kiérve, kereste az orvost. Épp akkor valami értekezlet volt, várnia kellett. Türelmetlenül sétált fel és alá az orvosi szoba előtt. Végre, jó félóra múlva feltűnt az orvos alakja. Behívta a beteg rokonát a szobájába és leültette:

– Hornyák úr, a nagynénje felépüléséhez semmi remény. A legfontosabb funkciókat gépek biztosítják, az élete csak ezek segítségével tartható fenn. Önt kell megkérdezni ebben a helyzetben, mint legközelebbi hozzátartozót, hogy kívánja-e ezt az állapotot fenntartani. Mielőtt válaszol, még azt is közölnöm kell önnel, hogy – más orvosokkal is konzultálva – a továbbiakban sem várható a betegről semmiféle életfunkció visszatérése még részlegesen sem, még ideiglenesen sem. Az ön hozzájárulásától függ, hogy tartsuk-e még ideig-óráig fenn a jelenlegi állapotot.

Ernőt végül is nem érte váratlanul a közlés. Ezzel együtt nem tudott azonnal dönteni. Mindenképpen szükségét érezte annak, hogy Nórával is megbeszélje a dolgokat. Azzal vált el az orvostól, hogy beszél a feleségével, és másnap jelentkezik a válasszal.

Hazaérve összetörtén számolt be Nórának az orvos véleményéről. Hirtelen ránehezedett a tudat, hogy Flóra mama elvesztésével ő lesz a család örege. És ez valahogy nagyon is ijesztően hatott rá.

– És ha nem egyezem bele? Azzal se érek semmit – panasolta. – Ideig-óráig életben lehet még tartani. De meddig? Óráig? Egy-két napig? Mit tegyek?

Nóra jó érzéssel anyáskodóan babusgatta. Leültette a tévé elé és bekapcsolta. Kapóra jött, hogy éppen meccset közvetítettek, mégpedig Ernő kedvenc csapata

játszott. Ernő egy ideig oda se figyelt, ám amikor azok megszerezték a vezető gólt, a szemét többé nem tudta levenni a képernyőről.

Nóra közben nyugtató teát készített, és valami könnyű vacsorát kezdett készíteni. Aztán eszébe jutott valami. Bement a nappaliba, egy dossziét vett elei és azt kezdte tanulmányozni. Végül elővett egy iratcsomót, és úgy ítélve meg, hogy Ernő eléggé megnyugodott ahhoz, hogy belefogjon tervének az ismertetésébe, indításként megkérdezte:

– Emlékszel arra a szerződésre, amit az otthonnal kötöttünk a két öregre?

– Igen. Nagyjából – felelt a férje, jóformán oda se figyelve. A csapata ugyanis ismét gólhelyzetbe került.

– Szóval, itt az áll, hogy a lakó halála esetén a befizetett összegből nem jár semmi az örökösöknek vissza.

– Igen, erre emlékszem.

– De van itt egy másik passzus is. Aki élve távozik, annak a letöltött idő arányában levonandó összeg után fennmaradó pénz visszajár.

Ernő kénytelen-kelletlen elfordult a tévétől:

– De ebben az esetben nem erről van szó.

– Pillanatnyilag nem. De ha kivesszük az otthonból Flóra mamát most, még életében, akkor a befizetett összeg nagy részét visszakapjuk. Még csak két éve van ott, és a befizetés öt év alatt fogy nullára.

Ernő szólni se tudott. Első pillanatban nem is igazán értette, miről van szó. Azután megütközve kérdezte:

– Hogy érted ezt?

– Úgy, hogy elmész az otthonba, megmondod, hogy hazahozzuk Flóra mamát.

– De nem hozhatjuk haza. A lélegeztető géppel, a műszerekkel, az infúzióval...

– Hát nem is hozzuk.

– Altkor?

– Utána elmész a kórházba, és beleegyezel, hogy levegyék a gépekről.

Ernő most értette meg, hogyan gondolja Nóra. A hirtelen felháborodástól levegő után kapkodott.

– Hogy képzeled?

– Nem kell annyira felháborodnod – tette Nóra a kezét Ernő karjára. – Kinek ártasz vele? Aminek be kell következnie, az ellen úgyse tehetsz semmit.

– Hagyd abba. Hallani se akarom – fogta be Ernő a fülét.

– Azt megteheted. Hogy homokba dugod a fejed. De ezzel nem változtatsz meg semmit.

Ernő nem dugta homokba a fejét, hanem hagyta, hogy Nóra magához ölelje. És kétségbeesetten nézett a párjára. Az asszony érezte, hogy a férje megingott.

– Azt a pénzt, amit visszaadna az otthon, nem Flóra mamától veszed el – ütötte tovább a vasat. – Ő már, szegény, nem ér semmit vele – sóhajtotta. – Ha már magunkra nem gondolsz, legalább Petra jusson az eszedbe. Amióta Csaba otthagya, a mi segítségünk nélkül nem boldogulna a két gyerekkel. Tudna mit kezdeni a millió felüli összeggel.

– Nem tudom... Nem tudom, mit tegyek. Én úgy érezném, hogy Flóra mamát lopom meg.

– Lári-fári. Nem lopsz meg senkit. Ki adta azt a pénzt. Nem te? Szükség van még rá? Ugye, nem. Hát akkor?

– Hagyjuk abba – fogta a fejét Ernő. –Hadd gondoljam át az egészet.

És Nóra hagyta. Tudta, hogy győzött.

Másnap reggelinél hozta ismét szóba a témát:

– Fél óra múlva kész vagyok. Indulhatunk az otthonba.

És Ernő nem ellenkezett. Odaérve Nóra erélyesen kopogott az intézetvezető szobájának az ajtaján. Majd a titkárságon keresztül a negyvenes igazgató asszony elé kerültek.

– Ma reggel beszéltünk a kórházzal – mondta részvevőén. Itt mindnyájan szeretjük Flóri nénit. És nagyon együtt érzünk önökkel.

Néhány másodperc kínos szünet után Nóra kissé meglökte Ernőt, aki erre nagy krákogások közepette közölte:

– Úgy döntöttünk, hogy hazavisszük Flóra mamát.

– Értem – mondta megkeményedett hangon az igazgatónő. – Kérem, menjenek át a szomszéd irodába, hogy elintézzék a formásokat. Azonnal átszóllok telefonon, hogy mindent megbeszélünk. Hát akkor minden jót – nyújtott kezét.

Ernő úgy érezte, hogy ég az arca. Szemét lesütötte, és alig hallhatóan köszönt. Kényelmetlenül feszengett a másik irodában is, és megkönnyebbülve távozott, miután aláírta a szükséges papírokat.

– Holnap jöhetnek a néni holmijáért. Addig összekészítjük. És akkor felvehetik a visszajáró összeget is – búcsúzott tőlük a pénztáros.

– Akkor most megyünk a kórházba – dirigált Nóra.

– Te is jössz? – kérdezte csodálkozva a férje.

– Persze – válaszolt az. És még hozzátette: – Én is akarom látni még egyszer életben.

Ernő meghatódva szorította meg a kezét.

A kórházban szintén egy gyenge érintéssel kellett Nóranak kipréselnie Ernőből a szót:

– Úgy döntöttünk, hogy...

– Hogy ne hagyjuk tovább kínlódni Flóra mamát – avatkozott közbe Nóra. – Beleegyezzünk, hogy lekapcsolják a gépekről.

– Igen – bólintott szűkszavúan az orvos. Jelen akarnak lenni...?

– Nem – tiltakozott Ernő. – Inkább elmennénk.

Nóra vezetett hazafelé.

– Jobb lesz, ha most nem ülsz volán mellé – utasította Ernőt az anyósülésre.

Ernő nem tiltakozott. Egyetlen szót sem szólt. Szemét lesütötte, és nézte, nézte az övét. Nóra néha megnyugtatóan megsimogatta a karját. Antikor pedig hazaértek, úgy bánt vele, mint egy beteggel. Ernő meg hagyta magát kényeztetni. De az elfogadáson kívül semmiféle jelét nem mutatta annak, hogy jól is esne.

*

Másnap, amikor Nóra szólt, hogy készüljenek, menjenek az otthonba Flóra mama

holmijáért – és persze a visszajáró pénzért –, Ernő halkán szólalt meg:

– Menj egyedül. Én... nem bírok.

Az asszony viszont még a látszatát is kerülni akarta annak, hogy magára vállalja az ügyben a főszerepet.

– Ezt nem teheted meg – unszolta a férjét. – Utána meg be kell mennünk a kórházba.

– Minek? – reagált Ernő rezignáltan

– Az ilyenkor szokásos hivatalos teendők elintézésére. Na, gyerünk. Mozogj már – vonszolta lefelé a lépcsőn Ernőt, aki most akaratlan bábként követte.

Ernő utólag alig emlékezett rá, mi is történt az otthonban. Nóra intézkedett arról is, hogy csupán néhány holmit adjanak vissza. A többivel tegyék, amit akarnak. Ami alkalmas erre, azt adják valaki olyannak, akinek szüksége van rá.

A válogatást Ernőre bízta. Az meg csupa értéktelen holmit szedett össze: fényképeket, Flóra mamának egy régi sálját, amibe egyszer bebugyolálta amikor még kis gyerekként fázott, amikor egy hirtelen zápor kergette őket a Margit szigetről haza. Flóra mamának a bőrkötéses emlékkönyvét is az erre a célra magukkal hozott szatyorba tette. Iratok kerültek még az elviendők közé. Végül még az ágy melletti éjjeliszekrényen levő rózsafüzért is berakta a többi közé.

Még felvette a pénzt, aláírta az elismervényt. A milliónál nagyobb összeget tartalmazó borítékot Nóra a szatyor aljába rejtette. Azután mindketten bementek az igazgatónőhöz, hogy elbúcsúzzanak. Ami eléggé kurta-furcsán rövidre sikeredett. Az igazgatóasszony ugyanis éppen egy sürgős munka fölé hajolt az íróasztalánál, így aztán fel se állt, csak épp egy pillantást vetett a szemüvege fölött feléjük.

– Minden jót – szúrta a foga között, és ismét beletemetkezett az előtte fekvő aktába.

Ernő csak állt ott tehetetlenül. Végül Nóra kiráncigálta az irodából.

Ismét Nóra ült a volánhoz. Megpróbált Ernővel valamiféle beszélgetést kezdeni, hogy kiráncigálja őt a tehetetlenségéből, de minden kísérlete kudarcba fulladt. Ernő gondolatai láthatóan valahol messze, nagyon messze jártak az eseményektől, Nórától.

Mígnem egyszerre csak súlyos zsákként, üvegesedé szemmel dőlt Nórához, meglökve a volánt is, amely szinte repítette a kocsit a szembe jövő sávba, egyenesen egy teherautó kerekei alá.

Nórának mindössze annyi ideje maradt az ütközésig, hogy ijedten sikítson egyet.

Egy pillanat alatt nagy tömeg verődött össze a forgalmas úton, és néhány perc alatt vijjogva megérkezett a mentő is. Dolguk azonban már nem akadt. A kihívott tűzoltók tudták csak kiszedni a roncsból a két holttestet.

A szatyor valahová messzire gurult, egy elég távoli kapualjba. Annyira messze, hogy a helyszínelők nem is találtak rá.

Késő este egy hajléktalan keresett menedéket egy eléggé mély, széltől védett kapualjban. Ő találta meg a szatyrot. Beletúrt, de nem talált semmi érdekeset benne. Minden esetre éjszakára a feje alá tette.

Másnap reggel, amikor továbbállt, fogta a talált szatyrot és bedobta az egyik ház elé kitett kukába.

Készült 300 példányban

**Ez a
237
példány**

**ISBN 978-963-06-6553-7
ISSN 0866-4420**

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

**2009 Vasas-Köz kft nyomda
Felelős vezető Badó Géza**

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
